

El consum d'alcohol i les seves conseqüències a Catalunya

Any

2024

Canal Salut
> Drogues
Drogues.gencat

Salut/Agència de Salut Pública de Catalunya

S/Sistema de
Salut de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

Alguns drets reservats

© 2024, Generalitat de Catalunya.
Departament de Salut.
Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la **[pàgina web de Creative Commons.](#)**

Edita:

Agència de Salut Pública de Catalunya
Subdirecció General d'Addiccions VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques.

Primera edició:

Barcelona, novembre 2024

Disseny gràfic:

Subdirecció General d'Addiccions VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques.

Disseny de plantilla accessible 1.03:

Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

Sumari

Sumari	3
Introducció	4
Fons d'informació	7
Glossari de sigles	9
1. Consum d'alcohol a Catalunya.....	10
1.1. Consum entre els estudiants de secundària de 14 a 18 anys.....	10
1.2. Consum entre els estudiants de secundària de 12 i 13 anys.....	23
1.3. Consum entre la població general	25
1.4. Resum de prevalences generals de consum a Espanya i Catalunya	36
2. Conseqüències del consum d'alcohol a Catalunya.....	38
2.1. Inicis de tractament per abús o dependència a l'alcohol a la Xarxa d'atenció a les drogodependències.....	38
2.2. Urgències hospitalàries relacionades amb el consum de drogues	41
2.3. Persones conductores mortes a les carreteres catalanes positives pel consum d'alcohol	44
Conclusions	46
Bibliografia	48

Introducció

L'alcohol és una substància psicoactiva depressora del sistema nerviós central, és a dir, que alenteix les funcions cerebrals. Afecta la capacitat d'autocontrol, produint inicialment eufòria i inhibició, motiu pel qual moltes vegades se'l confon amb un estimulants (1).

El component de les begudes alcohòliques que genera els efectes esmentats és l'etanol, que té diferent concentració segons el seu procés d'elaboració. Les begudes alcohòliques es classifiquen en:

- Begudes fermentades: són begudes elaborades a partir de la fermentació natural dels aliments, com les fruites i els cereals. Les més habituals són el vi, la cervesa, el cava i la sidra. La seva graduació oscil·la entre 1,2° i 14°.
- Begudes alcohòliques destil·lades: són begudes que s'obtenen a partir de la destil·lació de productes fermentats amb l'objectiu d'obtenir majors concentracions d'alcohol, que supera els 15°. Algunes són: el vodka, el whisky, el rom o la ginebra.

El consum d'alcohol augmenta el risc de desenvolupar un gran ventall de malalties. Actualment, hi ha evidència científica que el seu consum és un factor de risc per més de 200 malalties. Aquest ventall engloba malalties on la seva relació és àmpliament coneguda, com el cas de les malalties del sistema digestiu, especialment la cirrosi hepàtica; o les lesions o accidents, especialment en el cas dels accidents de cotxe. Malgrat que aquesta part és àmpliament coneguda per la societat, també cal tenir en compte que també augmenta el risc de patir trastorns mentals, malalties cardiovasculars i fins a set tipus de càncer: de boca i de la cavitat oral, de faringe, de laringe, de colon i recte, d'esòfag, de fetge i fins i tot de mama. A més, tot i que una part dels problemes sí que són coneguts, moltes vegades són associats a grans consums de risc, i això no és així, segons l'OMS no hi ha consums d'alcohol que no comportin un augment dels riscos esmentats prèviament (2).

El trastorn per ús de l'alcohol (TUA) o la dependència de l'alcohol és una malaltia que es caracteritza, entre d'altres, per la pèrdua de control sobre el consum de begudes alcohòliques, la interferència en les responsabilitats familiars, laborals i socials, l'impuls intens

de beure i la síndrome d'abstinència. El risc de desenvolupar una dependència de l'alcohol depèn de diversos factors:

- Factors socioeconòmics i estructurals: nivell socioeconòmic de la persona i de l'entorn on viu, la disponibilitat i accessibilitat de les begudes alcohòliques o la normalització del consum d'alcohol entre les persones del seu entorn.
- La vulnerabilitat individual: antecedents familiars de primer grau amb TUA i la instrumentalització de l'ús com a estratègia per alleugerir el malestar emocional o afrontar problemes personals.
- L'edat d'inici: com abans es comença a beure, més risc hi ha de desenvolupar una dependència en l'edat adulta.
- La quantitat i freqüència de consum: malgrat que segons l'OMS no hi ha un consum segur, com més quantitat i freqüència del consum, més risc.

A més, el consum d'alcohol durant l'embaràs, pot provocar diferents trastorns de l'espectre alcohòlic fetal, entre els més importants la síndrome alcohòlica fetal, i nombroses complicacions perinatals (3).

Per altra banda, una proporció important de la càrrega de morbimortalitat atribuïble al consum d'alcohol es deu a traumatismes intencionats o no intencionats, concretament els deguts a accidents de trànsit, violència i suïcidis. Les lesions mortals relacionades amb l'alcohol acostumen a esdevenir-se dins els grups d'edat relativament més joves (2).

Tot això comporta que l'alcohol sigui un dels principals problemes de salut pública i comporti uns costos elevats a la societat. Una revisió sistemàtica realitzada l'any 2021 considerant dades posteriors a l'any 2000, va concloure que les conseqüències del consum d'alcohol a tots els seus nivells podrien costar més d'un 1.5% del PIB (4).

Malgrat tots els riscos i les conseqüències que pot comportar, el consum d'alcohol està molt estès entre la població. Segons el Global status report on alcohol and health and treatment of substance use disorders publicat per l'OMS, el 43,8% de la població mundial de més de 15 anys havia consumit alcohol l'últim any i un 3,6% (6,7% dels homes i 0,6% de les dones) consumien de mitjana més de 60 grams d'alcohol al dia. El consum episòdic intensiu d'alcohol és un indicador del patró de consum d'alcohol (definit com 60 o més grams d'alcohol en una sola ocasió almenys una vegada al mes), amb gran variabilitat entre països.

El 2019, el 10% de les dones i el 24% dels homes de 15 anys o més, van tenir almenys una d'aquestes ocasions en l'últim mes. Aquest tipus de consum és molt freqüent en molts països, excepte en els països de majoria musulmana. La prevalença més alta es pot trobar a Europa central i septentrional, i en parts d'Àfrica, Australàsia i Amèrica del Sud (2).

Concretament, a la Unió Europea (UE), el 76,6% de les persones són bevedores d'alcohol i s'estima que cada persona consumeix una mitjana d'11 litres d'alcohol pur (17,4 litres els homes; 4,9 litres les dones). Segons l'OMS, aquestes prevalences i nivells de consum suposen que a la UE, cada dia, al voltant de 656 persones morin per causes relacionades amb l'alcohol i gairebé 9 milions de DALYS siguin causats per l'alcohol, és a dir, gairebé 9 milions d'anys viscuts de forma saludable es perden a causa del consum d'alcohol anualment (5).

Per tot això, l'objectiu d'aquest monogràfic “El consum d'alcohol i les seves conseqüències a Catalunya” és recopilar dades epidemiològiques sobre les prevalences i patrons de consum d'alcohol a la nostra societat, així com les seves conseqüències en salut a nivell de Catalunya, amb l'objectiu de visibilitzar i comunicar sobre els riscos de l'alcohol. Per així poder contribuir a la priorització i millora del disseny de polítiques i programes de prevenció i assistencials que redueixin l'impacte i les conseqüències que genera l'alcohol a la nostra societat.

Fonts d'informació

El monogràfic es nodreix de diferents fonts d'informació, tant pròpies del departament de salut, com de fonts alienes. Les fonts d'informació que s'han utilitzat per la redacció són les següents:

Les dades relatives a la prevalença del consum poblacional i algunes conseqüències per a la salut són obtingudes a través de dues enquestes poblacionals biennals que es duen a terme en anys alterns, conjuntament amb el Pla Nacional sobre Drogues. Els resultats d'ambdues enquestes són representatius a nivell de Catalunya i es presenten els informes a **l'Observatori d'Addiccions de Catalunya**. Es fa servir:

- L'Enquesta sobre l'ús de drogues en ensenyaments secundaris a Espanya (**ESTUDES**), que s'adreça a la població estudiant. Les darreres dades disponibles corresponen a l'any 2023 (resultats pendents de publicació per Catalunya, publicat per **Espanya**) (6).
- L'Enquesta domiciliària sobre alcohol i drogues a Espanya (**EDADES**), que s'adreça a la població general. Les darreres dades disponibles corresponen a l'any 2022 (resultats publicats per **Catalunya** i **Espanya**) (7, 8).

Per primera vegada, al 2023, es va realitzar un **pilot d'ESTUDES** adreçat a la població en ensenyaments secundaris de 12 i 13 anys per recollir les mateixes dades en aquesta població i portat a terme simultàniament amb ESTUDES (9). Els resultats d'aquest pilot és representatiu d'Espanya i no Catalunya.

Per monitoritzar l'impacte del consum i les seves conseqüències a Catalunya s'han recopilat indicadors i dades dels informes següents:

- **Inicis de tractament per abús o dependència a l'alcohol a la xarxa d'atenció a les addiccions**. Les últimes dades disponibles corresponen a l'any 2023.
- **Urgències hospitalàries relacionades amb el consum d'alcohol**. Les últimes dades disponibles corresponen a l'any 2023.
- **Anuari estadístic d'accidents de trànsit** (indicadors que avaluen el consum d'alcohol entre la població conductora de les vies catalanes). Les últimes dades disponibles corresponen a l'any 2023.

Per a més informació sobre els aspectes metodològics i dades d'aquestes enquestes i indicadors, es pot consultar els informes als quals podeu accedir des dels enllaços proporcionats en negreta.

Glossari de sigles

AUDIT	Prova d'identificació de trastorns per consum d'alcohol (Alcohol Use Disorders Identification Test)
CAS	Centre d'atenció i seguiment de les drogodependències
CIM	Classificació Internacional de Malalties
CMBD	Conjunt Mínim de Bases de Dades
DALY	Any de vida ajustat per discapacitat (Disability-adjusted life year)
EDADES	Enquesta domiciliària sobre alcohol i drogues a Espanya
ESTUDES	Enquesta estatal sobre l'ús de drogues en ensenyaments secundaris
OMS	Organització Mundial de la Salut
PIB	Producte Interior Brut
SISCAT	Sistema Sanitari Integral d'Utilització Pública de Catalunya
TUA	Trastorn per ús de l'alcohol
UE	Unió Europea
XAD	Xarxa d'atenció a les drogodependències de Catalunya

1. Consum d'alcohol a Catalunya

L'objectiu d'aquest apartat és fer una anàlisi sobre el consum d'alcohol a Catalunya, desglossant les dades per sexe, edat i altres factors disponibles que puguin intervenir en el consum o en els diferents patrons d'aquest.

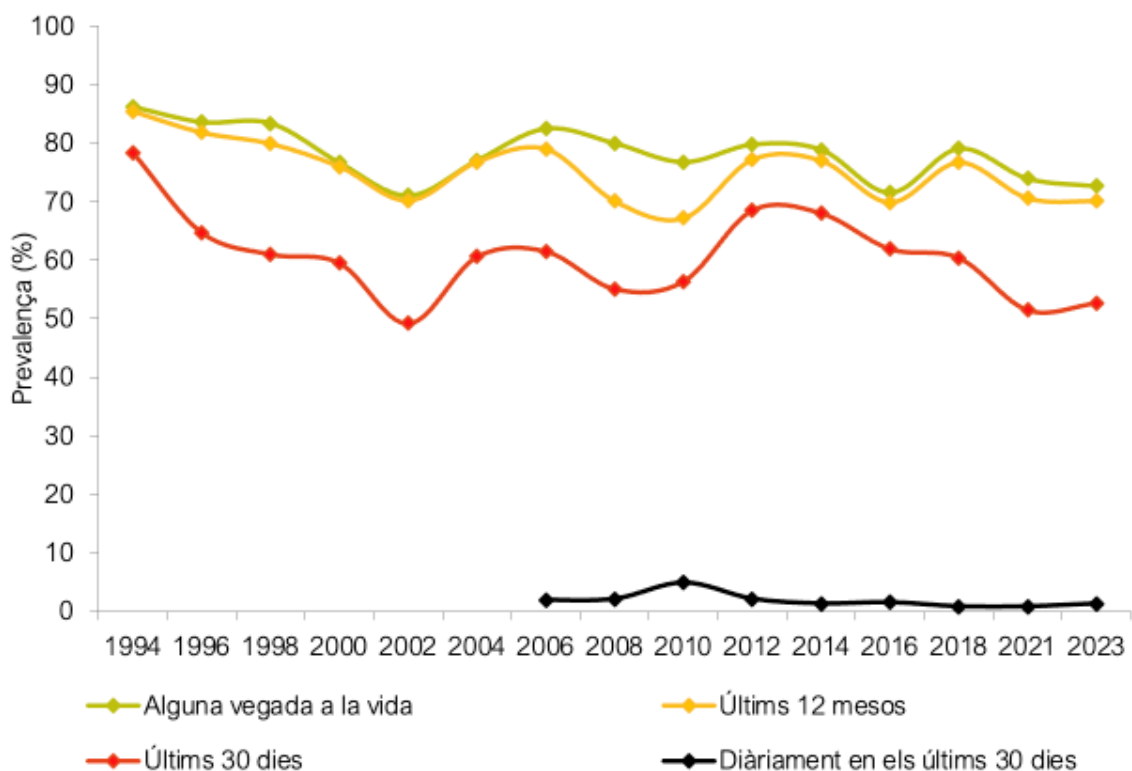
Primer de tot, es presenten les dades referents al consum d'alcohol dels estudiants de secundària d'entre 14 i 18 anys, obtingudes a partir de l'enquesta ESTUDES duta a terme durant l'any 2023, i els resultats més rellevants del pilot d'ESTUDES a estudiants d'entre 12 i 13 anys realitzat per aquesta mateixa enquesta. A continuació, es mostren les dades sobre el consum d'alcohol a partir dels resultats de l'enquesta EDADES duta a terme en la població general de 15 a 64 anys, realitzada l'any 2022.

1.1. Consum entre els estudiants de secundària de 14 a 18 anys

L'alcohol va ser la droga més consumida a Catalunya entre els estudiants de secundària al 2023. A la Figura 1, es mostra l'evolució de la prevalença del consum d'alcohol i s'observa que l'any 2023 es va registrar una estabilització del consum alguna vegada a la vida i dels últims dotze mesos. Per l'altra banda, s'identifica un lleuger increment del consum en els últims 30 dies i diàriament en els últims 30 dies respecte al 2021.

Cal remarcar que el període pel qual s'ha preguntat en l'enquesta anterior (2021) estava afectat per la pandèmia de la COVID-19 amb diverses restriccions, i en aquesta darrera enquesta es pot veure que totes les prevalences es troben sota els valors previs a la pandèmia, excepte pel consum diari en els últims 30 dies, que ha incrementat un 0,5% des del 2018 entre els estudiants. Encara així, les dades del 2023 confirmen la tendència que la població estudiant de 14 a 18 anys està reduint el consum des del pic de consum al 2012.

Figura 1. Evolució de la prevalença del consum d'alcohol entre els estudiants de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 1994-2023

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.1.1. Prevalença del consum d'alcohol

Tal com s'ha explicat a l'apartat previ, durant l'any 2023 el 72,7% dels estudiants havien provat l'alcohol alguna vegada a la vida, el 70,1% n'havia consumit l'últim any, el 52,7% l'últim mes, i l'1,3% n'havia fet un consum diari durant els darrers trenta dies. Les noies van presentar prevalences més altes de consum que els nois gairebé en tots els indicadors, excepte en el de la prevalença del consum d'alcohol diari en els darrers trenta dies. L'edat mitjana d'inici del consum d'alcohol es va situar als 13,7 anys (13,7 anys en nois i 13,8 anys en noies), i la d'inici del consum setmanal als 14,9 anys en ambdós sexes (Taula 1).

El 43,7% dels estudiants s'havien emborratxat alguna vegada a la vida; el 38,2%, durant els darrers dotze mesos, i el 18,8%, durant els darrers trenta dies. La prevalença de les

borratxeres en tots els trams temporals va ser superior en el cas de les noies que en el dels nois. L'edat mitjana d'inici d'aquestes va ser als 14,4 anys en ambdós sexes. A més, el 24,2% dels estudiants (23,5% els nois i 24,8% les noies) van prendre algun cop, durant el darrer mes, cinc o més gots, canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió (entenen per ocasió "prendre-les de manera seguida o en un interval aproximat de dues hores"). També s'observa que el 45,0% dels estudiants (42,1% en nois i 47,7% en noies) havien fet botellot en els darrers dotze mesos, i el 17,0%, en els darrers trenta dies (16,2% en nois i 17,8% en noies).

Taula 1. Característiques generals del consum d'alcohol entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, per sexe. Catalunya, 2023

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'alcohol alguna vegada a la vida (%)	70,5	74,8	72,7
Edat mitjana d'inici del consum d'alcohol (anys)	13,7	13,8	13,7
Edat mitjana d'inici del consum setmanal d'alcohol (anys)	14,9	14,9	14,9
Prevalença del consum d'alcohol en els últims 12 mesos (%)	67,8	72,3	70,1
Prevalença del consum d'alcohol en els últims 30 dies (%)	51,3	54,1	52,7
Prevalença del consum d'alcohol diari en els últims 30 dies (%)	1,9	0,7	1,3
Prevalença de les borratxeres alguna vegada a la vida (%)	39,1	48,0	43,7
Edat mitjana d'inici de les borratxeres (anys)	14,4	14,4	14,4
Prevalença de les borratxeres en els últims 12 mesos (%)	34,2	41,9	38,2
Prevalença de les borratxeres en els últims 30 dies (%)	17,3	20,2	18,8
Prevalença dels episodis de consum intensiu d'alcohol o <i>binge drinking</i> ⁽¹⁾ en els darrers 30 dies (%)	24,8	23,5	24,2
Botellot en els últims 12 mesos (%)	42,1	47,7	45,0
Botellot en els últims 30 dies (%)	16,2	17,8	17,0

(1) Ingesta, algun dia durant el darrer mes, de cinc o més gots, canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió. S'entén per ocasió quan les consumicions es prenen de manera seguida o en un interval aproximat de dues hores.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

A la Taula 2 es presenten les prevalències de consum d'alcohol segons l'edat dels estudiants. S'observa que, a mesura que augmenta l'edat, les prevalències de consum són més elevades i són els estudiants de 17 anys els que en presenten els valors més elevats. La prevalença del consum en els darrers 30 dies passa del 36,1% en els estudiants de 14 anys al 70,3% en els de 17 anys.

De forma similar, els valors de les prevalències de borratxeres i d'episodis de consum intensiu entre els estudiants de 18 anys doblaven els dels de 14 anys. Concretament, la prevalença de les borratxeres en els darrers 30 dies va ser del 10,2% als 14 anys i del 24,7% als 18 anys, i la dels episodis de consum intensiu d'alcohol, del 15,1% als 14 anys i del 37,8% als 18 anys.

S'observa que el botellot és una pràctica molt estesa entre els estudiants, ja que més del 50% dels estudiants entre 16 a 18 anys afirma haver-ho fet al 2023.

Taula 2. Característiques generals del consum d'alcohol entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, per edat (%). Catalunya, 2023

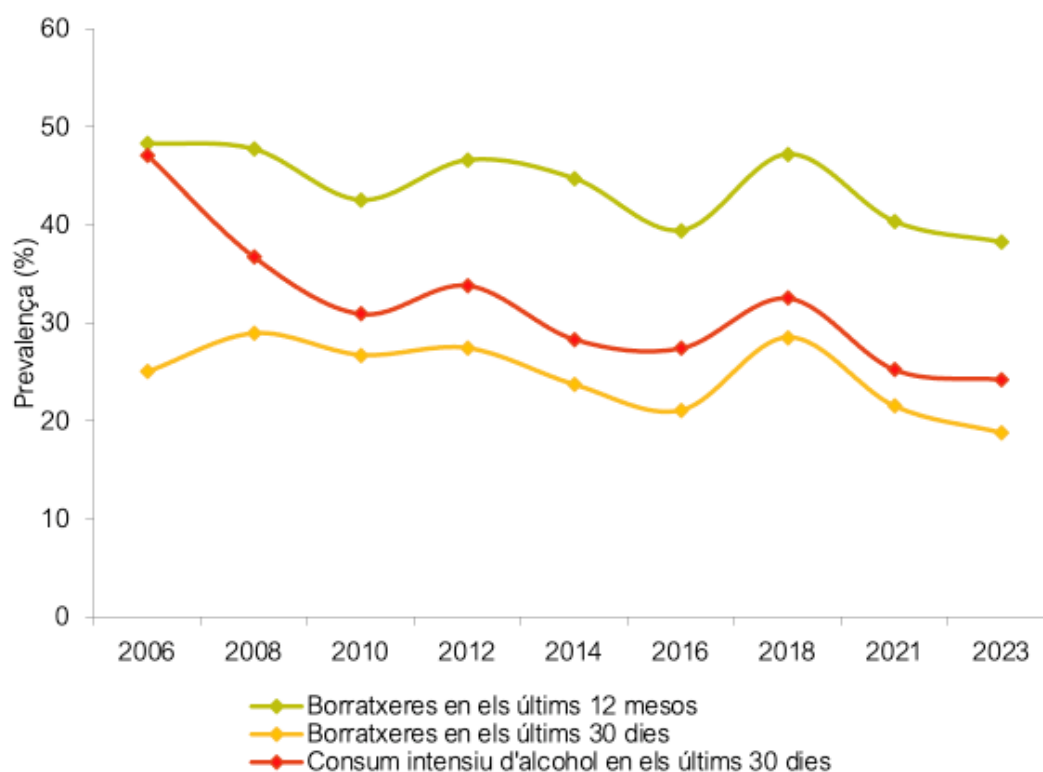
	14 anys	15 anys	16 anys	17 anys	18 anys
Prevalença del consum d'alcohol alguna vegada a la vida	57,1	66,5	78,2	85,7	81,6
Prevalença del consum d'alcohol en els últims 12 mesos	53,8	64,1	76,0	83,1	79,8
Prevalença del consum d'alcohol en els últims 30 dies	36,1	44,3	56,7	70,3	65,2
Prevalença del consum diari d'alcohol en els últims 30 dies	1,5	1,6	0,6	1,9	0,5
Prevalença de les borratxeres alguna vegada a la vida	23,1	35,7	43,9	53,3	54,2
Prevalença de les borratxeres en els últims 12 mesos	19,6	30,8	44,9	51,7	54,8
Prevalença de les borratxeres en els últims 30 dies	10,2	13,5	21,7	28,1	24,9
Prevalença dels episodis de consum intensiu d'alcohol o <i>binge drinking</i> ⁽¹⁾ en els darrers 30 dies	15,1	19,7	23,8	34,7	37,8
Botellot en els últims 12 mesos (%)	26,5	37,4	53,5	58,3	55,2
Botellot en els últims 30 dies (%)	11,9	15,1	20,5	20,1	17,4

(1) Ingesta, algun dia durant el darrer mes, de cinc o més gots, canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió. S'entén per ocasió quan les consumicions es prenen de manera seguida o en un interval aproximat de dues hores.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

A continuació s'analitza l'evolució de les prevalències de les borratxeres durant els darrers dotze mesos i en els últims trenta dies. Es va observar que, en aquesta enquesta, van ser de les més baixes de tota la sèrie històrica d'entre l'any 2006 i l'any 2023 (Figura 2). D'altra banda, a l'analitzar l'evolució de les prevalències dels episodis de consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*) durant els darrers trenta dies, sembla que s'estabilitza la tendència a la baixa.

Figura 2. Evolució de la prevalença de borratxeres i dels episodis de consum intensiu d'alcohol entre els estudiants de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 2006-2023

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.1.2. Tipus de begudes alcohòliques consumides i maneres d'obtenir-les

Globalment, els tipus de begudes alcohòliques més consumides en els darrers set dies van ser, en ordre descendent, els combinats/cubates (16,4%), la cervesa/sidra (10,1%), els licors forts (9,0%), els licors de fruita (5,8%), el vi/cava/xampany (5,6%), i el

vermut/xerès/fino (2,1%) (Taula 3). En ambdós sexes, el tipus de beguda més consumida van ser els combinats/cubates (17,0% en nois i 15,8% en noies) i el menys el vermut/xerès/fino (2,8% en nois i 1,4% en noies).

Taula 3. Prevalences del consum de diversos tipus de begudes alcohòliques en els últims 7 dies, per sexe (%). Catalunya, 2023

	Homes	Dones	Total
Combinats/cubates	17,0	15,8	16,4
Cervesa/sidra	13,3	6,9	10,1
Licors forts	9,6	8,4	9,0
Vi/cava/xampany	6,3	5,0	5,6
Licors de fruita	6,0	5,6	5,8
Vermut/xerès/fino	2,8	1,4	2,1

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

Pel que fa als llocs on els estudiants van comprar o aconseguir amb més freqüència begudes alcohòliques, en els darrers trenta dies, van ser els supermercats (49,3%); les botigues de barri, les botigues a l'abast, quioscs i cellers (50,9%); la casa d'altres persones (41,7%); la casa on vivien (33,9%); els bars o pubs (43,0%); i els hipermercats (22,1%). Per una banda destaca que, entre els estudiants de 14-17 anys, més de la meitat han comprat o aconseguit begudes alcohòliques a botigues de barri, botigues a l'abast, quioscs i cellers (56,8%), i supermercats (51,6%) (taula 4). Per altra banda, si comparem amb dades anteriors, podem observar que al 2023 el 48,3% d'estudiants de 14-17 anys han comprat o aconseguit begudes alcohòliques a discoteques, mentre que al 2021 només un 8,3%, possiblement per l'impacte del retorn a la normalitat de l'oci nocturn després de la pandèmia de la COVID.

Taula 4. Llocs on van comprar o aconseguir begudes alcohòliques els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys en els últims 30 dies (%)*. Catalunya, 2023

	14-17 anys	18 anys	Total
Supermercats	51,6	43,5	49,3
Botigues de barri, botigues a l'abast, quioscs, cellers	56,8	47,5	50,9
Casa d'altres persones	41,3	45,8	41,7
Casa on viu	32,4	48,2	33,9
Bars o pubs	41,2	60,7	43,0
Hipermercats	21,8	25,6	22,1
Discoteques	48,3	75,7	50,8
Venda ambulant	5,2	3,1	5,0
Internet o venda telefònica (comandes a domicili)	2,0	5,4	2,4

(*) Percentatge calculat entre els estudiants que van declarar haver comprat o aconseguir begudes alcohòliques en algun o alguns d'aquests llocs.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

Respecte la manera d'aconseguir begudes alcohòliques, la més freqüent era que els estudiants accedissin directament a l'alcohol per si mateixos: el 59,2% dels estudiants de 14 a 18 anys van aconseguir l'alcohol directament en els últims trenta dies, mentre que el 48,5% en va aconseguir gràcies a altres persones majors de 18 anys. El percentatge d'estudiants que van aconseguir accedir a l'alcohol per si mateixos creixia progressivament a mesura que augmentava l'edat: el 39,6% dels alumnes de 14 anys va ser capaç d'obtenir directament alcohol en els últims trenta dies, percentatge que en el cas dels estudiants de 16 i 17 anys ascendia al 58,3% i 64,6%, i al 90,8% en els estudiants de 18 anys (taula 5).

Taula 5. Forma de comprar o aconseguir begudes alcohòliques entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys en els últims 30 dies (%)*. Catalunya, 2023

	14 anys	15 anys	16 anys	17 anys	18 anys	Total
Tu directament	39,6	49,3	58,3	64,6	90,8	59,2
A través d'altres persones de 18 anys o més grans	45,2	46,9	53,4	55,5	18,8	48,5
A través d'altres persones de menys de 18 anys	32,0	29,7	20,6	14,2	3,4	20,3
D'una altra manera	16,4	9,9	9,5	5,3	4,1	8,6

(*) Percentatge calculat entre els estudiants que van declarar haver comprat o aconseguir begudes alcohòliques d'alguna o algunes d'aquestes maneres.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.1.3. Motius de consum de begudes alcohòliques

Pel que fa als principals motius pels quals els estudiants van consumir begudes alcohòliques durant els darrers dotze mesos, un 70,5% ho feien sempre o quasi sempre perquè era divertit o perquè animava les festes; un 43,8% consumien alcohol sempre o gairebé sempre perquè els agradava com se sentien després de beure; un 23,0%, perquè els ajudava quan se sentien deprimits o quan necessitaven oblidar-se de tot; i un 20,2% ho feia perquè els ajudava a desinhibir-se o a lligar més. Un 14,4% dels estudiants van declarar que bevien sempre o quasi sempre només per emborratxar-se (Taula 6).

A l'analitzar els motius de consum de les begudes alcohòliques en funció de l'edat dels estudiants, s'observa que hi ha un percentatge lleugerament superior d'estudiants de 18 anys respecte als menors de 18 anys que beu per tots els motius analitzats (taula 6). La diferència més notable entre grups és pel consum associat a la sensació de com se sent després de beure (48,5% estudiants de 18 anys i 43,4% estudiants de 14-17 anys).

Els motius socials de consum d'alcohol entre estudiants de 14 a 18 anys a Catalunya han disminuït en general respecte al 2021. "És divertit o anima les festes" ha caigut un 6% (de 75,0% a 70,5%), i "li agrada com se sent després de beure" un 2,7% (de 45,0% a 43,8%). El motiu "per ajudar quan està deprimit o vol oblidar-se de tot" ha tingut una reducció més notable, amb una caiguda del 20,5% (de 29,3% a 23,3%). Altres motius com "per desinhibir-

se o lligar més" i "només per emborratjar-se" han baixat un 5,2% i un 13,3%, respectivament. El consum per encaixar en un grup ha caigut lleugerament un 6,8% (de 8,8% a 8,2%), i l'argument "per ser saludable" es manté estable amb només una petita variació del 2,9%. Aquesta reducció general apunta a un menor ús de l'alcohol per motius socials o emocionals.

Taula 6. Motius de consum de begudes alcohòliques entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys que van beure durant els últims 12 mesos, per edat (percentatge que va contestar que sempre o quasi sempre bevia per aquest motiu). Catalunya, 2023

	14-17 anys	18 anys	Total
És divertit o anima les festes	70,0	75,0	70,5
Li agrada com se sent després de beure	43,4	48,5	43,8
L'ajuda quan se sent deprimat o quan necessita oblidar-se de tot	22,6	26,4	23,0
L'ajuda a desinhibir-se o a lligar més	20,2	20,0	20,2
Només per emborratjar-se	14,2	16,2	14,4
Per tal d'encaixar en un grup o per no sentir-se exclòs	8,2	8,6	8,2
Creu que és saludable o forma part d'una alimentació equilibrada	3,3	4,5	3,4

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.1.4. Riscos a terceres persones

Pel que fa als riscos a terceres persones que el consum d'alcohol té associat, el 14,8% dels estudiants de 14 a 18 anys (14,5% en nois i 15,0% en noies) van reconèixer que en els últims dotze mesos havien estat passatgers de vehicles de motor conduïts per algú sota els efectes de l'alcohol.

El 2,7% dels estudiants de 14 a 18 anys (3,6% nois i 1,7% noies) van declarar que havien conduït, en els últims dotze mesos, un vehicle de motor sota els efectes de l'alcohol.

D'altra banda, un 1,1% dels estudiants afirmaven haver patit algun accident de trànsit conduint ells mateixos una motocicleta o un altre vehicle de motor després de consumir

alcohol o alguna droga il·legal durant les dues hores prèvies a l'accident en els darrers dotze mesos.

1.1.5. Permissivitat parental en el consum d'alcohol

Pel que fa a la percepció dels estudiants sobre la permissivitat dels seus pares per consumir alcohol, el 43,0% de les mares i el 43,2% dels pares no permetrien que consumissin alcohol —si els estudiants ho volguessin fer— o no ho permeten, si ja en consumeixen. Aquest percentatge disminuïa considerablement a mesura que augmentava l'edat dels estudiants: en el cas de la mare, del 61,3% als 14 anys es passava al 27,5% als 18 anys, i en el cas del pare, el 75,2% als 14 anys es reduïa al 28,5% als 18 anys.

A l'analitzar les prevalences del consum d'alcohol durant els darrers trenta dies, la de les borratxeres durant el darrer mes i la d'episodis de consum intensiu d'alcohol o *binge drinking* els darrers trenta dies en relació amb la percepció dels estudiants sobre la permissivitat dels seus pares, es va observar que eren molt inferiors en el cas de les mares i els pares que no permetrien (o no permeten) el consum d'alcohol; és a dir, les diverses prevalences del consum analitzades eren molt més elevades entre les mares i els pares que els estudiants consideraven més permissius (Taula 7).

Taula 7. Prevalença del consum d'alcohol durant els darrers 30 dies, de les borratxeres durant el darrer mes i dels episodis de consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*)⁽¹⁾ durant els darrers 30 dies entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys en funció de la percepció de la permissivitat parental per al consum d'alcohol (%). Catalunya, 2023

	La meva mare no m'ho permetria (o no m'ho permet)	La meva mare sí que m'ho permetria (o m'ho permet)	El meu pare no m'ho permetria (o no m'ho permet)	El meu pare sí que m'ho permetria (o m'ho permet)
Prevalença del consum d'alcohol en els darrers 30 dies	33,9	73,4	34,6	72,4
Prevalença de les borratxeres durant els darrers 30 dies	8,3	31,2	9,1	29,8
Prevalença del consum intensiu d'alcohol (<i>binge drinking</i>) ⁽¹⁾ en els darrers 30 dies	11,7	37,9	13,0	36,7

- (1) Ingesta, algun dia durant el darrer mes, de cinc o més gots, canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió. S'entén per ocasió quan les consumicions es prenen de manera seguida o en un interval aproximat de dues hores.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.1.6. Situacions no desitjades experimentades en funció del consum d'alcohol

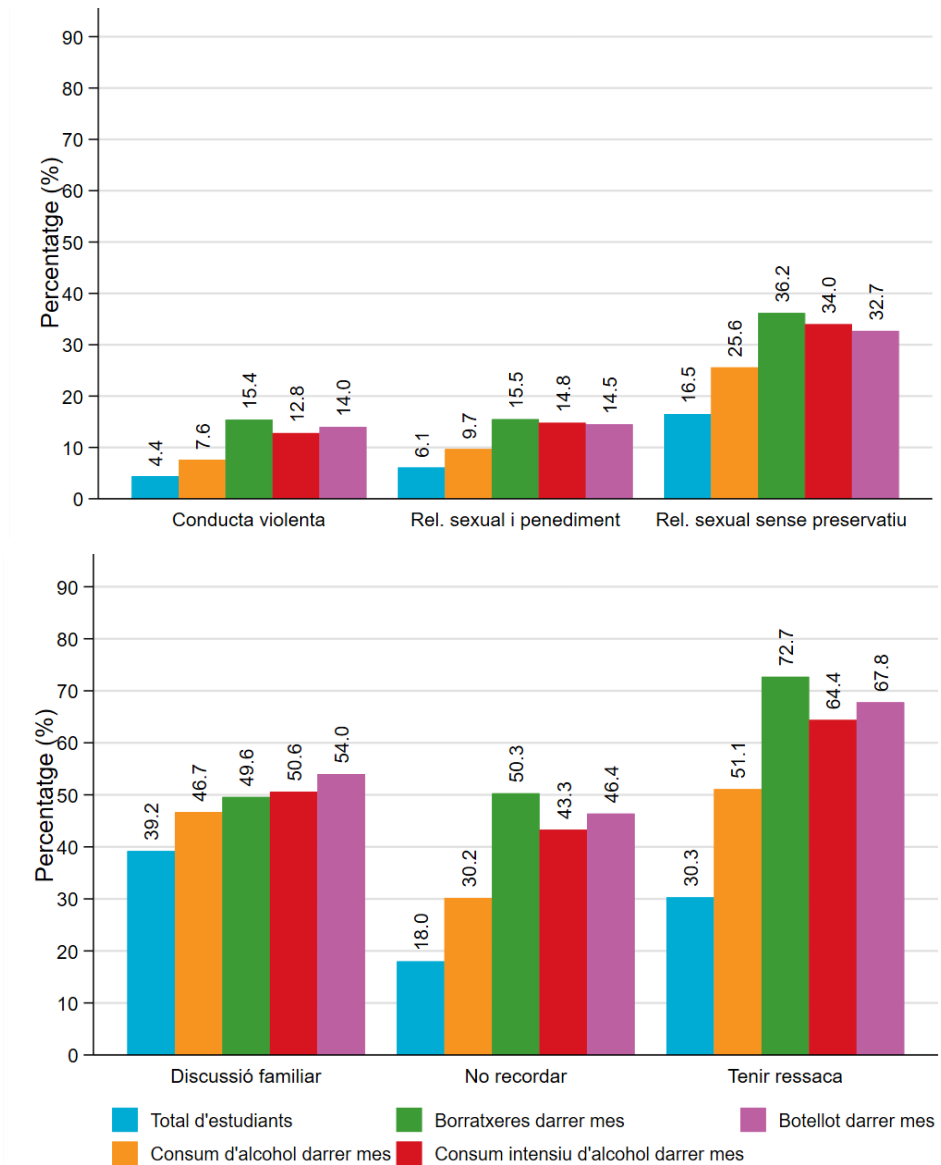
Respecte de la nota mitjana global de totes les assignatures, els estudiants que havien consumit alcohol en els últims trenta dies, el 6,9% van declarar que era un suspès. Pel que fa als que s'havien emborratxat en els darrers trenta dies, als que havien fet un consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*) i els que havien fet botellot l'últim mes, el percentatge es situava, respectivament, en el 6,4%, el 8,3% i el 8,9%. Aquest percentatge era inferior entre la totalitat dels estudiants, amb un del 5,5%.

Entre els estudiants que havien consumit alcohol en els últims trenta dies, que s'havien emborratxat en els darrers trenta dies i que havien fet un consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*) i botellot l'últim mes, el 14,8%, el 14,4%, el 17,9% i l'11,7%, respectivament, van declarar que havien repetit un curs o més, mentre que aquest percentatge era del 12,0% entre la totalitat dels estudiants.

A la figura 3 es mostren les prevalences d'algunes situacions no desitjables experimentades pels estudiants durant els últims dotze mesos en funció que haguessin consumit alcohol en els darrers trenta dies o que s'haguessin emborratxat, haguessin fet episodis de consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*) o botellot durant l'últim mes. Es va observar que la prevalença de totes aquestes situacions era bastant superior en el cas dels estudiants que van practicar aquestes conductes de consum d'alcohol a la del total d'alumnes de 14 a 18 anys que havien experimentat la mateixa situació.

Figura 3. Prevalença d'algunes situacions que en els últims 12 mesos van experimentar els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys entre el total d'alumnes i si havien consumit alcohol els darrers 30 dies, s'havien emborratxat els últims 30 dies o havien tingut

un episodi de consum intensiu d'alcohol o *binge drinking* o botellot l'últim mes (%).
Catalunya, 2023

Conducta violenta: He participat en alguna baralla o he patit o realitzat alguna agressió física després d'haver consumit alcohol o alguna droga il·legal en les dues hores prèvies.

Rel. sexual i penediment: He tingut relacions sexuals de les quals m'he penedit el dia següent.

Rel. sexual sense preservatiu: He tingut relacions sexuals sense preservatiu.

Discussió familiar: He tingut un conflicte o discussió important amb els pares o els germans.

No recordar: No he pogut recordar què va passar la nit anterior després de sortir.

Tenir ressaca: He tingut ressaca el dia després de sortir.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.1.7. Risc percebut

La percepció de risc dona una idea de la mesura en què els estudiants pensen que una determinada conducta pot ocasionar problemes. En aquest sentit, la percepció del risc associat al consum de drogues es comporta com un element protector davant el consum i constitueix una contenció en el moment que els estudiants es plantegen consumir aquest tipus de substàncies psicoactives.

S'assumeix que, a mesura que augmenta el risc percebut respecte del consum d'una droga, tendeix a disminuir-ne l'extensió o la intensitat del consum. D'aquesta manera, es va analitzar el percentatge d'estudiants que va percebre un risc alt davant de determinades conductes de consum (percentatge que pensava que una conducta determinada podia provocar bastants o molts problemes de salut o de qualsevol altre tipus). Per aquest anàlisi es van excloure els estudiants que no van respondre aquesta pregunta.

En relació amb l'alcohol, es va observar que el risc percebut associat al consum d'alcohol diari —prendre una o dues canyes/copos cada dia— va incrementar del 50,5% l'any 2021 al 56,9% l'any 2023. Pel que fa a les diferències segons el sexe, es va observar que la percepció de risc per les noies (62,5%) era superior al percebut pels nois (50,9%).

En canvi, la percepció de risc associada al consum d'alcohol els caps de setmana —prendre cinc o sis canyes o copos de begudes alcohòliques el cap de setmana— va disminuir significativament, passant del 69,6% a l'any 2021 al 58,0% a l'any 2023. Pel que fa a les diferències segons el sexe, es va observar que la percepció de risc per les noies (61,5%) era superior al percebut pels nois (54,2%).

1.1.8. Disponibilitat percebuda

S'anomena disponibilitat percebuda el grau de facilitat o dificultat per aconseguir o obtenir les diverses drogues que perceben els estudiants. Es tracta d'un factor que acostuma a estar relacionat amb el consum, de manera que les substàncies més disponibles solen ser les més consumides, i viceversa.

L'indicador utilitzat per valorar-la va ser el percentatge d'estudiants que pensava que obtenir cada droga considerada era fàcil o molt fàcil.

L'any 2023, com en enquestes anteriors, les substàncies psicoactives percebudes pels estudiants com les més disponibles o accessibles van ser les de comerç legal (tabac, alcohol i hipnosedants —tranquil·litzants/somnífers—) i el cànnabis. En aquest sentit, el 82,8% dels estudiants pensaven que seria fàcil o molt fàcil aconseguir begudes alcohòliques si volguessin.

Al comparar l'any 2023 amb l'any 2021, es va observar una disminució de la disponibilitat percebuda de les substàncies de comerç legal i el cànnabis. En el cas de les begudes alcohòliques, aquesta disminució va ser la menys notable (-0,5 punts percentuals).

1.2. Consum entre els estudiants de secundària de 12 i 13 anys

L'estudi pilot d'ESTUDES 2023 proporciona una anàlisi detallada del consum d'alcohol en estudiants d'ensenyaments secundaris més joves d'Espanya, centrant-se en una submostra pilot de 8.023 alumnes de 12 i 13 anys, dels quals 978 són de Catalunya (9). Aquesta mostra no és representativa de Catalunya, fet que no permet l'anàlisi pel territori, però es comparteixen les dades més rellevants a nivell nacional al ser d'interès.

La prevalença de consum d'alcohol alguna vegada en la vida és del 34,6% en aquest grup d'edat, amb una prevalença més elevada entre els estudiants de 13 anys (41,5%) en comparació amb els de 12 anys (26,9%). Pel que fa als darrers 12 mesos, la prevalença es redueix al 30,6%, observant-se una clara diferència per edat amb un increment de 15,1 punts percentuals entre els de 12 anys (22,6%) i els de 13 anys (37,7%). En l'últim mes, la proporció d'estudiants que ha consumit alcohol és del 21,5% amb un consum lleugerament superior en nois (22,3%) en comparació amb les noies (20,6%) i amb una prevalença que augmenta amb l'edat situant-se en el 26,2% per als de 13 anys respecte del 16,1% entre els de 12 anys.

Les dades sobre episodis d'intoxicació etílica indiquen que el 7,2% dels estudiants ha experimentat una borratxera almenys una vegada, mentre que en l'últim any la prevalença es redueix al 5,8%, situant-se en l'últim mes en un 1,9%. Respecte als espais d'adquisició d'alcohol, els punts més freqüents per als estudiants de 12 i 13 anys són botigues de barri (41,6%) i les cases d'altres persones (40,8%). Per sexe, els nois destaquen la seva pròpia llar

com a lloc habitual d'obtenció. En l'àmbit de consum, els espais públics (carrers, places o parcs) són els llocs més assenyalats pels estudiants, amb una proporció més elevada entre les noies que entre els nois.

Els espais d'adquisició d'alcohol presenten diferències notables entre grups d'edat: mentre els joves de 12 a 13 anys prefereixen botigues de barri i cases particulars, els estudiants de 14 a 18 anys es decanten principalment per bars, pubs i supermercats. La via d'obtenció més habitual entre els estudiants de 12 i 13 anys és a través d'adults de 18 anys o més (45,4%), i en les noies és significatiu l'obtenció a través de persones menors d'edat.

El 8,3% dels estudiants de 12 i 13 anys reconeix haver participat en botellots en els últims 12 mesos, proporció que es redueix a un 3,1% per a l'últim mes. Les prevalences d'aquesta activitat són lleugerament superiors en noies que en nois i, respecte a l'edat, la proporció es multiplica per tres al passar de 12 a 13 anys en els últims 12 mesos i per cinc en referència a l'últim mes. L'estudi també reflecteix una relació directa entre el consum d'alcohol dels pares i el dels estudiants: el 49,7% dels alumnes la mare dels quals abusa de l'alcohol de manera diària ha provat l'alcohol, proporció que augmenta al 62,2% en cas que sigui el pare qui en faci un consum abusiu. Un 40,8% dels estudiants amb un pare que consumeix alcohol diàriament ha begut en l'últim any, gairebé duplicant la proporció observada entre els alumnes amb pares abstinentes.

Quant a la percepció de risc, el 71,2% dels estudiants de 12 i 13 anys considera problemàtic consumir 5 o 6 begudes alcohòliques el cap de setmana, tot i que aquesta percepció disminueix fins al 63,4% entre els estudiants de 14 a 18 anys. Pel que fa al consum diari, el 58,9% dels alumnes de 12 i 13 anys perceben aquest comportament com a problemàtic, una opinió que augmenta lleugerament entre els estudiants de 14 a 18 anys. Pel que fa a la disponibilitat d'alcohol, més de la meitat dels estudiants de 12 i 13 anys (52,2%) considera que els seria fàcil o molt fàcil obtenir begudes alcohòliques, una percepció que augmenta exponencialment fins al 92,9% entre els estudiants de 14 a 18 anys.

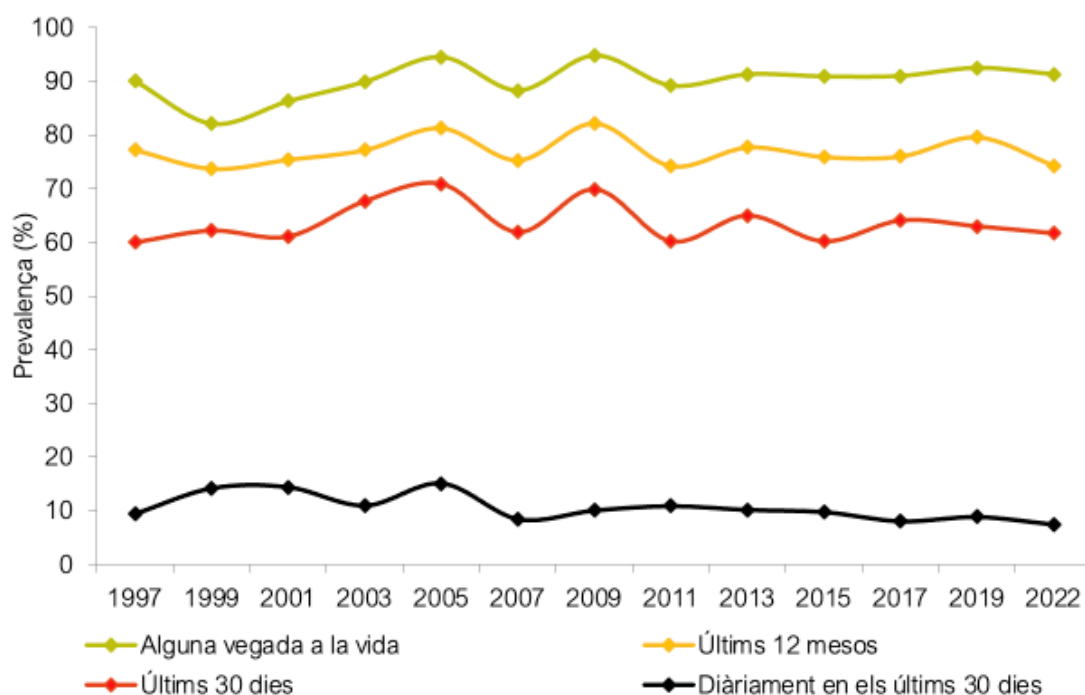
Finalment, s'observen diferències en les prevalences de consum segons les activitats d'oci dels estudiants. El 50,9% dels estudiants que surten a la nit declaren haver consumit alcohol, davant del 20,8% entre aquells que no ho fan. Sortir amb amics a les tardes també s'associa amb un increment en la prevalença de consum (31,8%) en comparació amb els que no tenen

aquest hàbit (19,0%). Els estudiants que no llegeixen per diversió i aquells sense altres entreteniments presenten també majors prevalències de consum d'alcohol.

1.3. Consum entre la població general

El consum d'alcohol està àmpliament estès entre la població catalana d'entre 15 i 64 anys. L'any 2022, les prevalències de consum d'alcohol alguna vegada a la vida, durant els últims 30 dies i diària (durant el darrer mes) van disminuir lleugerament respecte a les de l'any 2019. Es pot veure més notablement la disminució del consum durant els últims 12 mesos, apropant-se als valors mínims històrics als anys 1999 i 2011. Cal destacar que en aquest any es torna a veure la lenta però progressiva tendència decreixent del consum diari d'alcohol que s'observava des de l'any 2011, assolint el valor mínim de prevalença del 7,5% (Figura 4).

Figura 4. Evolució de la prevalença de consum d'alcohol en la població de 15 a 64 anys (%). Catalunya, 1997-2022

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.3.1. Prevalença del consum d'alcohol

L'alcohol és la droga més consumida per la societat catalana.

L'any 2022, el 91,3% de la població de 15 a 64 anys n'havia prèns alguna vegada, el 74,3% n'havia consumit algun dia durant l'últim any, el 61,7% algun dia durant l'últim mes, el 50,0% algun dia durant la última setmana i el 7,5% n'havia consumit diàriament durant els darrers trenta dies previs a l'enquesta. Les prevalences més altes de consum es van observar en homes de 30 a 64 anys en totes les freqüències de consum excepte en el cas del consum alguna vegada a la vida on les dones de 15 a 29 anys en mostraven valors més alts. Pel que fa al sexe, a mesura que es reduïa el tram temporal, les diferències del consum entre homes i dones es feien més evidents i, pel que fa al grup d'edat, aquesta diferència va ser més pronunciada en el tram temporal «diàriament durant els darrers trenta dies» (1,2% entre els 15-29 anys i 9,5% entre els 30-64 anys). Finalment, cal destacar que la prevalença de consum diari d'alcohol va ser 4,1 vegades superior en els homes que en les dones. El 12,0% dels homes va declarar que bevia diàriament, mentre que en les dones aquest percentatge va ser del 2,9% (Taula 8).

La prevalença de borratxeres durant els darrers dotze mesos va ser del 15,2%. Van ser més freqüents en els homes (18,8% en homes i 11,6% en dones) i en el grup d'edat de 15 a 29 anys (33,6%). La prevalença de borratxeres durant els darrers trenta dies va ser del 5,6%. Van ser més freqüents en els homes (7,2% en homes i 4,0% en dones) i en el grup d'edat de 15 a 29 anys (16,9%). Les prevalences més elevades es van trobar en els homes de 15 a 29 anys).

La mitjana d'edat d'inici del consum d'alcohol va ser de 16,8 anys (16,4 anys en els homes i 17,3 anys en les dones), i la d'edat d'inici de les borratxeres va ser de 17,7 anys (17,5 anys en els homes i 18,0 anys en les dones).

A més, el 9,6% de la població (12,9% en homes i 6,3% en dones) van prendre algun dia, durant el darrer mes, cinc o més gots, canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió (entenent per ocasió "prendre les consumicions de manera seguida o en un interval aproximat de dues hores"). Les prevalences més elevades es van trobar en els homes de 15 a 29 anys. El 7,6% de la població de 15 a 64 anys havia fet botellot en els darrers 12 mesos (8,2% en homes i 6,9% en dones) i aquesta pràctica va ser molt més

freqüent, i molt especialment, entre els joves de 15 a 29 anys (25,6% en homes i 24,9% en dones).

Taula 8. Característiques generals del consum d'alcohol, per grups d'edat i sexe (%).
Catalunya, 2022

Sexe i grup d'edat	Alguna vegada	Últims 12 mesos	Últims 30 dies	Últims 7 dies	A diari
Homes (15 – 29 anys)	85,3	76,8	64,1	50,6	1,7
Dones (15 – 29 anys)	85,8	75,8	60	42,2	0,8
Total (15 – 29 anys)	85,5	76,3	62,1	46,6	1,2
Homes (30 – 64 anys)	94,1	77,1	69,9	58,8	15,4
Dones (30 – 64 anys)	92,2	70,1	53,2	43,4	3,6
Total (30 – 64 anys)	93,1	73,6	61,5	51,1	9,5
Homes (15 – 64 anys)	91,9	77,0	68,5	56,7	12,0
Dones (15 – 64 anys)	90,7	71,4	54,8	43,2	2,9
Total (15 – 64 anys)	91,3	74,3	61,7	50,0	7,5

¹ Consum episòdic intensiu d'alcohol (*binge drinking*): ingesta en el darrer mes de cinc begudes alcohòliques o més, en el cas dels homes, i de quatre begudes alcohòliques o més, en el cas de les dones, en la mateixa ocasió (s'entén consumir en la mateixa ocasió prendre les consumicions d'una manera seguida o en un interval aproximat de dues hores).

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

A l'analitzar la prevalença del consum diari d'alcohol durant els darrers trenta dies per sexe i intervals d'edat de deu anys, es va observar que es tractava d'un patró de consum més freqüent a mesura que s'incrementava l'edat de la població (a partir dels 35 anys) i molt més freqüent en homes. En canvi, tant la prevalença de les borratxeres en els darrers 12 mesos i en els darrers 30 dies, com la prevalença de consum episòdic d'alcohol en l'últim mes eren més freqüents en els grups més joves de la població, especialment a la franja d'edat de 15 a 24 anys, i entre els homes (Taula 9).

Taula 9. Prevalença de consum d'alcohol diari durant els darrers trenta dies, de borratxeres durant els últims 12 mesos i de borratxeres en els últims 30 dies, per sexe i grups d'edat (%). Catalunya, 2022

Sexe i edat	Prevalença de consum d'alcohol diari durant els darrers 30 dies	Prevalença de borratxeres durant els últims 12 mesos	Prevalença de borratxeres durant els últims 30 dies	Prevalença de consum episòdic d'alcohol ¹ en els últims 30 dies
Homes 15-24 anys	0,0	38,2	15,9	16,7
Dones 15-24 anys	0,6	31,1	10,5	13,6
Total 15-24 anys	0,3	34,8	13,3	15,1
Homes 25-34 anys	5,4	31,4	13,1	17,4
Dones 25-34 anys	1,8	21,3	6,5	12,0
Total 25-34 anys	3,7	26,4	9,8	14,8
Homes 35-44 anys	10,3	16,7	5,4	13,1
Dones 35-44 anys	3,2	6,6	3,0	3,5
Total 35-44 anys	6,5	11,5	4,1	8,1
Homes 45-54 anys	13,1	10,4	3,0	9,8
Dones 45-54 anys	3,6	6,0	2,3	5,4
Total 45-54 anys	8,8	8,4	2,7	7,8
Homes 55-64 anys	29,1	4,2	2,2	9,7
Dones 55-64 anys	4,5	1,3	0,0	0,7
Total 55-64 anys	16,1	2,6	1,0	4,7
Total 15-64 anys	7,5	15,2	5,6	9,6

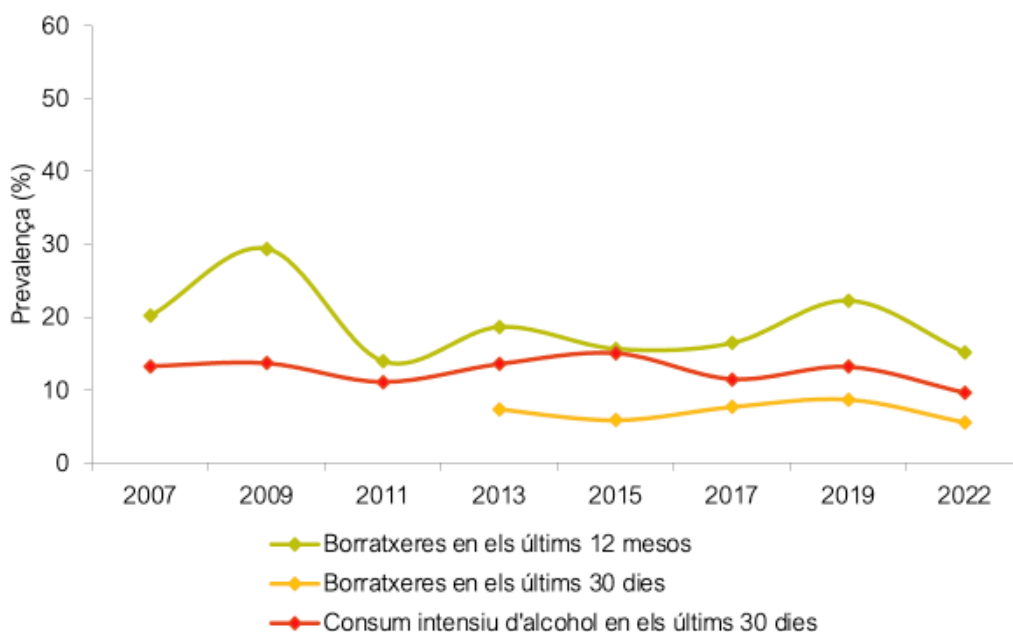
¹ Consum episòdic intensiu d'alcohol (*binge drinking*): ingesta en el darrer mes de cinc begudes alcohòliques o més, en el cas dels homes, i de quatre begudes alcohòliques o més, en el cas de les dones, en la mateixa ocasió (s'entén consumir en la mateixa ocasió prendre les consumicions d'una manera seguida o en un interval aproximat de dues hores).

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

Enfocant-nos en l'evolució del percentatge de borratxeres durant els darrers dotze mesos, s'observa que aquesta va disminuir 7,1 punts percentuals en relació amb l'any 2019 (de 22,3% al 2019 a 15,2% al 2022). La prevalença de borratxeres durant els últims trenta dies va disminuir 3,1 punts percentuals en relació amb l'any 2019 (de 8,7% al 2019 a 5,6% al 2022). Cal remarcar que en els dos casos van ser les prevalences més baixes de tota la sèrie 2007 – 2022, exceptuant la de borratxeres durant els darrers dotze mesos l'any 2011. D'altra banda, a l'analitzar l'evolució de les prevalences dels episodis de consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*) durant els darrers trenta dies, s'observa que la prevalença va disminuir 3,6 punts

percentuals respecte a l'any 2019 (de 13,2% al 2019 a 9,6% al 2022). Cal remarcar, també, que va ser la prevalença més baixa de tota la sèrie 2007 - 2022 (Figura 5).

Figura 5. Evolució de la prevalença d'intoxicacions etíliques agudes i dels episodis de consum intensiu d'alcohol entre la població de 15 a 64 anys (%). Catalunya, 2007-2022

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.3.2. Tipus de begudes alcohòliques consumides i maneres d'obtenir-les

Globalment, els tipus de begudes alcohòliques consumides en els darrers set dies van ser, en ordre descendent, la cervesa/sidra (34,6%), el vi/cava/xampany (23,2%), els combinats/cubates (10,3%), el vermut/xerès/fino (3,7%), els licors de fruites (2,4%) i els licors de fruites (1,1%). La cervesa va ser la beguda alcohòlica més consumida en tots els grups d'edat i sexes. El consum dels diversos tipus de begudes va ser més freqüent entre els homes i, pel que fa a l'edat, els combinats/cubates van ocupar la segona posició entre les begudes més consumides en el grup d'edat més jove (23,0% entre els 15-29 anys i 6,3%

entre els 30-64 anys), mentre que el vi/cava/xampany va ser molt més freqüent en el grup de 30 a 64 anys (27,9% en aquest grup d'edat i 8,5% entre els 15-29 anys) (Taula 10).

Taula 10. Prevalences de consum de diversos tipus de begudes alcohòliques en els últims set dies, per grups d'edat i sexe (%). Catalunya, 2022

	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Grup d'edat	15-29	15-29	15-29	30-64	30-64	30-64	15-64	15-64	15-64
Cervesa/sidra	35,7	24,9	30,5	46,0	25,7	35,9	43,4	25,5	34,6
Vi/cava/xampany	6,2	11,1	8,5	31,7	24,1	27,9	25,3	21,1	23,2
Combinats/cubates	26,2	19,7	23,0	8,5	4,2	6,3	12,8	7,8	10,3
Vermut/xerès/fino	1,9	3,0	2,4	5,3	2,8	4,1	4,4	2,9	3,7
Licors de fruites	3,6	2,0	2,8	3,8	0,5	2,2	3,8	0,9	2,4
Licors forts	2,8	1,0	2,0	1,3	0,2	0,8	1,7	0,4	1,1

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.3.3. Consum de risc (AUDIT)

El qüestionari AUDIT és un instrument dissenyat per l'Organització Mundial de la Salut amb la intenció de detectar consums d'alcohol perjudicials o de risc, així com una possible dependència. Es van establir com a punts de tall el 6 en dones, el 8 en homes i el 20 en tots dos sexes: un qüestionari AUDIT amb una puntuació igual o superior a 6 en dones i igual o superior a 8 en homes es va considerar «consum de risc», una puntuació igual o superior a 20 -en homes o en dones-, «possible dependència».

S'estima que, entre la població de 15 a 64 anys que havia consumit alcohol durant els darrers dotze mesos, el 4,5% (4,5% d'homes i 4,4% de dones) presentava un consum de risc. La màxima prevalença es va observar en dones de 15 a 29 anys (11,7%) (Taula 11).

També s'estima que el 0,3% de la població de 15 a 64 anys va presentar una possible dependència, més freqüent en homes (0,4% en homes, 0,1% en dones) i en el grup d'edat de 30 a 64 anys. La prevalença màxima es va observar en homes de 30 a 64 anys (Taula 11).

Taula 11. Prevalença de consum de risc d'alcohol (AUDIT \geq 6 en dones i AUDIT \geq 8 en homes) i de possible dependència de l'alcohol (AUDIT \geq 20) entre el total de la població de 15 a 64 anys, per grups d'edat i sexe (%). Catalunya, 2022

Sexe i grup d'edat	Consum de risc d'alcohol	Dependència de l'alcohol
Homes (15 – 29 anys)	6,2	0,3
Dones (15 – 29 anys)	11,7	0,0
Total (15 – 29 anys)	8,8	0,2
Homes (30 – 64 anys)	4,0	0,5
Dones (30 – 64 anys)	2,2	0,2
Total (30 – 64 anys)	3,1	0,3
Homes (15 – 64 anys)	4,5	0,4
Dones (15 – 64 anys)	4,4	0,1
Total (15 – 64 anys)	4,5	0,3

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

A la taula 12 s'observa que l'any 2022 es trenca la tendència decreixent del consum de risc d'alcohol entre 2013 al 2022, ja que per primera vegada ha incrementat arribant a 1 punt percentual inferior a la prevalença del 2013. Per altra banda, la possible dependència d'aquesta substància va disminuir lleugerament 0,2 punts percentuals respecte a l'any 2019.

Taula 12. Evolució de la prevalença de consum de risc d'alcohol (AUDIT \geq 6 en dones i AUDIT \geq 8 en homes) i de possible dependència de l'alcohol (AUDIT \geq 20) entre el total de la població de 15 a 64 anys (%). Catalunya, 2013-2022

	2013	2017	2019	2022
Prevalença de consum de risc d'alcohol	5,5	4,1	4,0	4,5
Prevalença de possible dependència de l'alcohol	0,5	0,2	0,5	0,3

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

A més a més, l'1,0% de les dones van declarar que havien consumit alcohol durant l'embaràs, fet que pot comportar el desenvolupament de trastorns de l'espectre alcohòlic fetal i complicacions perinatals.

1.3.4. Motius de consum de begudes alcohòliques

Pel que fa als motius principals pels quals la població de 15 a 64 anys va consumir begudes alcohòliques en els últims dotze mesos, el 48,4% dels consumidors d'alcohol ho feien perquè era divertit o perquè animava les festes. En segon lloc, el 47,9% dels individus consumien alcohol perquè els agradava com se sentien després de beure; en tercer lloc, el 21,1% dels bevedors ho feien perquè creien que era saludable o formava part d'una alimentació equilibrada; en quart lloc, el 8,8% ho feien per tal d'encaixar en un grup o per no sentir-se'n exclosos, i en cinquè lloc, el 6,5% bevia perquè els ajudava quan se sentien deprimits o quan necessitaven oblidar-se de tot. El 2,0% bevia només per emborratxar-se (taula 13).

Taula 13. Motius per al consum de begudes alcohòliques entre la població de 15 a 64 anys que va beure en els últims 12 mesos, per grups d'edat i sexe (%)*. Catalunya, 2022

Referències:

- *Situació 1: És divertit o anima les festes i celebracions*
- *Situació 2: Li agrada com se sent després de beure*
- *Situació 3: Creu que és saludable o forma part d'una alimentació equilibrada*
- *Situació 4: Per tal d'encaixar en un grup o per no sentir-se'n exclòs*
- *Situació 5: Li ajuda quan se sent deprimit o quan necessita oblidar-se de tot*
- *Situació 6: Només per emborratxar-se*

Sexe i grup d'edat	Situació 1	Situació 2	Situació 3	Situació 4	Situació 5	Situació 6
Homes (15 – 29 anys)	64,4	49,0	6,7	13,9	6,7	4,2
Dones (15 – 29 anys)	59,9	50,4	6,5	10,3	6,0	2,2
Total (15 – 29 anys)	62,3	49,7	6,6	12,3	6,3	3,2
Homes (30 – 64 anys)	43,2	49,2	28,6	6,1	5,9	1,9
Dones (30 – 64 anys)	44,5	45,1	23,1	9,2	7,3	1,2
Total (30 – 64 anys)	43,8	47,2	26,0	7,6	6,6	1,5

Sexe i grup d'edat	Situació 1	Situació 2	Situació 3	Situació 4	Situació 5	Situació 6
Homes (15 – 64 anys)	48,5	49,2	23,1	8,1	6,1	2,5
Dones (15 – 64 anys)	48,3	46,4	18,9	9,6	7,0	1,4
Total (15 – 64 anys)	48,4	47,9	21,1	8,8	6,5	2,0

(*) Percentatge calculat entre la població de 15 a 64 anys que va assenyalar un o més d'aquests motius per beure.

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

Al comparar-ho amb l'any 2019, es pot observar que entre els diferents motius pels quals la població bevia alcohol, s'observa una disminució del 28,8% en les persones que consumeixen alcohol perquè era divertit o perquè animava les festes (de 68,0% a 48,4%) i una disminució del 45,0% en les que ho feien per tal d'encaixar en un grup o per no sentir-se'n excloses (de 16,0% a 8,8%). En canvi, ha augmentat un 66,1% els que ho feien perquè creien que era saludable o formava part d'una alimentació equilibrada (de 12,7% a 21,1%). En la mateixa direcció, s'observa un augment del 80,6% en les persones que consumeixen perquè els ajuda quan se senten deprimits o quan necessiten oblidar-se de tot (de 3,6% a 6,5%), sent majors les prevalences entre les dones respecte als homes, especialment aquelles entre 30 i 64 anys (7,3%). També s'observa que es redueixen les diferències segons sexe entre els motius de consum.

1.3.5. Actitud davant les polítiques en matèria de consum d'alcohol

Respecte a l'opinió de la població de 15 a 64 anys en relació amb determinades polítiques en matèria de consum d'alcohol, en un 67,0% dels casos estaven d'acord amb la necessitat de mostrar en els envasos de les begudes alcohòliques les advertències sobre els danys que el consum d'aquesta substància pot ocasionar, en un 60,6% amb la prohibició per llei del patrocini d'esportistes, equips esportius o esdeveniments esportius per part de la indústria de l'alcohol i en un 57,8% amb la prohibició de la publicitat de les begudes alcohòliques (taula 14).

L'any 2022 és el que presenta menys suport per les polítiques d'alcohol demanades.

Taula 14. Actituds davant de les polítiques en matèria de consum d'alcohol entre la població de 15 a 64 anys (% que va contestar que estava d'acord amb aquestes polítiques). Catalunya, 2017, 2019 i 2022

	2017	2019	2022
En els envasos de les begudes alcohòliques caldria mostrar-hi advertències sobre els danys relacionats amb el consum d'alcohol	77,3	68,1	67,0
S'hauria de prohibir la publicitat de begudes alcohòliques	65,3	67,3	57,8
El patrocini d'esportistes, equips esportius o esdeveniments esportius per part de la indústria de l'alcohol hauria d'estar prohibit per la llei	68,6	66,9	60,6

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

1.3.6. Risc percebut

La percepció de risc davant de diferents conductes de consum de drogues podria relacionar-se amb la resistència de la població a desenvolupar aquesta conducta actualment o en el futur. En general, s'accepta que com més percepció de risc hi ha enfront d'una determinada conducta de consum, en general menys probabilitat hi ha de desenvolupar-la, i viceversa.

D'aquesta manera, es va analitzar el percentatge de la població de 15 a 64 anys que considera que una conducta determinada de consum de drogues pot causar molts o bastants problemes.

Pel que fa a les conductes relacionades amb el consum d'alcohol, el 52,0% de la població va considerar que prendre cinc o sis canyes o copes d'alcohol el cap de setmana podia ocasionar molts o bastants problemes, amb xifres més baixes entre els homes (53,1% en homes i 64,3% en dones) i entre la població més jove, de 15 a 29 anys (55,1%). El 48,1% de la població d'entre 15 i 64 anys va manifestar que el consum de més d'una o dues canyes o copes de vi cada dia podia causar bastants o molts problemes. Entre els homes, la percepció de risc era més baixa (40,8% en homes i 55,6% en dones) i sense gaire diferències per grups d'edat.

Al comparar el risc percebut de l'any 2022 amb el de l'any 2019, gairebé totes les conductes de consum de drogues van experimentar un augment de la percepció de risc. Per l'alcohol, la percepció de risc davant del consum de cinc o sis canyes o copes d'alcohol el cap de setmana va disminuir (-5,7 punts percentuals), mentre que va augmentar lleugerament per la percepció de risc del consum de més d'una o dues canyes o copes de vi al dia (+0,7 punts percentuals).

1.3.7. Visibilitat d'alguns fenòmens relacionats amb el consum i l'oferta de drogues en general

L'any 2022, el 49,0% de la població de 15 a 64 anys va considerar molt important el problema de les drogues il·legals al lloc on vivien.

Pel que fa a la visibilitat de situacions relacionades amb el consum de drogues amb què la població es va trobar més freqüentment al lloc on viu, es van esmentar sobretot les que es referien a la presència de persones que fumaven porros, de persones borratxes i que feien botellot (el 70,4%, el 53,9% i el 53,7%, respectivament, de la població de 15 a 64 anys es va trobar freqüentment o molt freqüentment amb aquestes situacions). La presència de persones que esnifaven drogues i de persones que en venien van representar el 17,3% i el 15,4%, respectivament, de les situacions estudiades.

Entre els anys 1997 i 2022 va disminuir la visibilitat d'algunes de les situacions estudiades, excepte la dels venedors de drogues i la de les persones que inhalaven o aspiraven drogues en paper d'alumini, mentre que entre l'any 2019 i 2022, el percentatge de totes les situacions va augmentar, especialment el de les persones que feien botellot, el de les que fumaven porros i el dels venedors de drogues al carrer (augments de 4,2 a 4,8 punts percentuals). La visibilitat de persones borratxes i la de les que esnifaven drogues també va augmentar (3,8 i 3,7 punts percentuals, respectivament). L'any 2019, el 49,2% de la població de 15 a 64 anys va considerar molt important el problema de les drogues il·legals al lloc on vivien.

Pel que fa a la visibilitat de situacions relacionades amb el consum d'alcohol amb què la població es va trobar més freqüentment al lloc on viu, es van esmentar sobretot les que es referien a la presència de persones borratxes i que feien botellot (el 50,1% i el 48,9%,

respectivament, de la població de 15 a 64 anys es va trobar freqüentment o molt freqüentment amb aquestes situacions).

Mentre que entre l'any 2017 i 2019 el percentatge de totes les situacions es va incrementar, ho van fer especialment el de les persones borratxes i el de les que feien botellot (augment de 15,2 i 12,4 punts percentuals, respectivament).

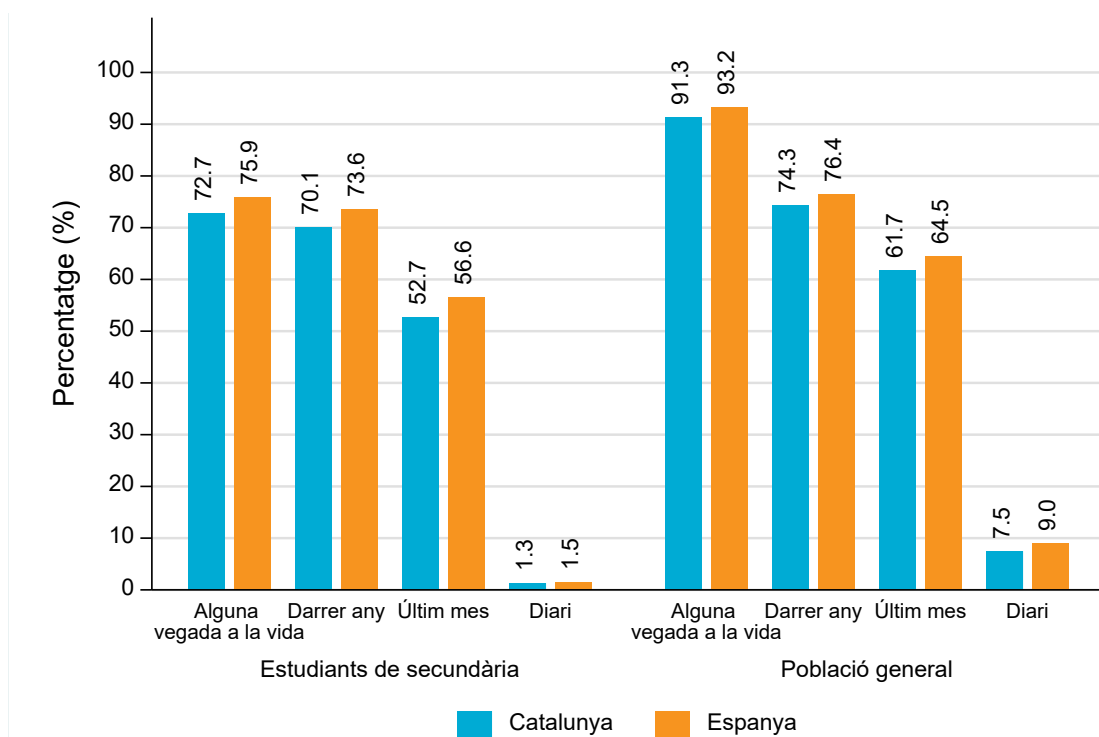
1.4. Resum de prevalences generals de consum a Espanya i Catalunya

Tal i com succeeix en el cas d'Espanya, a Catalunya l'alcohol és la droga més consumida entre els estudiants de secundària de 14 a 18 anys (ESTUDES 2023). El 72,5% dels estudiants l'havien provat alguna vegada a la vida, el 70,1% en el darrer any, el 52,7%, en l'últim mes, i l'1,3% n'havia fet un consum diari en els darrers trenta dies. A l'Estat espanyol, el 75,9% dels estudiants de secundària afirmaven haver consumit alcohol alguna vegada a la vida, el 73,6%, en el darrer any, el 56,6%, en el darrer mes i l'1,5% n'havia fet un consum diari en els darrers trenta dies.

De la mateixa manera, el consum d'alcohol està àmpliament estès entre la població general de 15 a 64 anys. A Catalunya, gairebé en la seva totalitat, el 91,3% de les persones entrevistades, afirmaven haver-ne consumit alguna vegada a la vida, el 74,3%, en els darrers dotze mesos, el 61,7%, en els últims trenta dies, i el 7,5% n'havia fet un consum diari en els darrers trenta dies (EDADES 2022). A Espanya, el 93,2% de les persones de 15 a 64 anys afirmava haver consumit alcohol alguna vegada a la vida, el 76,4% en el darrer any, el 64,5%, en l'últim mes, i el 9,0% en consumien a diari.

Tal com s'observa a la figura 6, tant la prevalença de consum entre els estudiants de secundària com entre la població general de 15 a 64 anys presentava valors lleugerament inferiors per Catalunya en comparació amb Espanya.

Figura 6. Prevalença (%) del consum d'alcohol entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys (2023) i entre la població general de 15 a 64 anys (2022), Catalunya i Espanya

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi per a Catalunya de l'EDADES 2022 i ESTUDES 2023. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. DGPNSD.

2. Conseqüències del consum d'alcohol a Catalunya

En aquest apartat es mostren una sèrie d'indicadors monitorats des de la Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques que aporten informació sobre les conseqüències del consum d'alcohol a Catalunya

En primer lloc, es presenten les dades sobre l'evolució del nombre d'inicis de tractament per dependència a l'alcohol notificats pel centres d'atenció i seguiment de les addiccions (CAS) de la xarxa de Catalunya. Els CAS són centres ambulatoris públics especialitzats en el tractament de les addiccions. Actualment, a la Xarxa d'Atenció a les addiccions de Catalunya, hi ha 61 centres ambulatoris distribuïts per tot el territori. També es mostra el perfil sociodemogràfic de les persones ateses amb abús i/o dependència a l'alcohol als CAS.

En segon lloc, es presenten les dades dels episodis d'urgències hospitalàries notificades pels hospitals en el Registre del conjunt mínim bàsic de dades d'urgències (CMBD-UR), al qual s'ha de notificar tota l'activitat d'atenció urgent del Sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT). Aquest monogràfic recull els episodis de urgències ateses amb un diagnòstic principal CIM10 relacionat amb l'alcohol entre les persones de 12 o més anys.

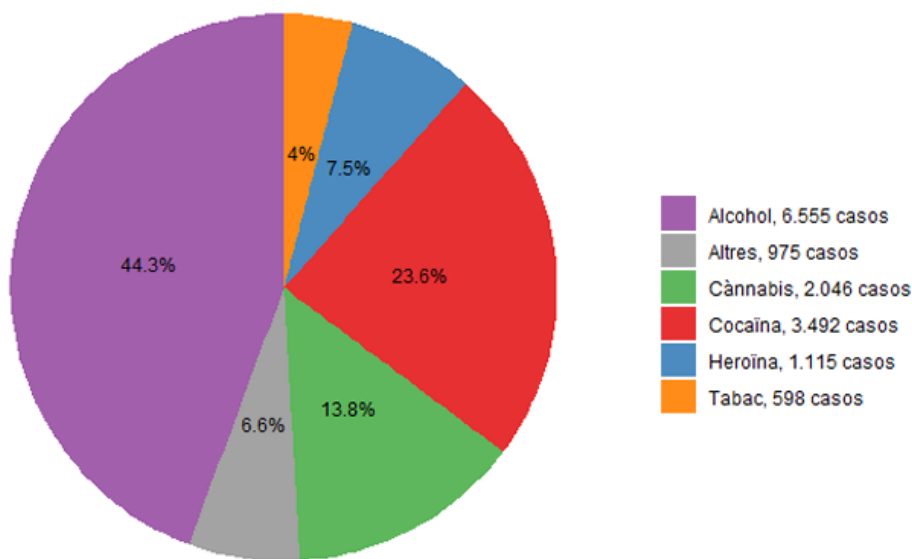
Finalment, es presenten dades del Servei Català de Trànsit sobre la presència d'alcohol entre les persones conductores mortes en accidents de trànsit.

2.1. Inicis de tractament per abús o dependència a l'alcohol a la Xarxa d'atenció a les drogodependències

L'alcohol és la droga que més demandes de tractament genera als CAS de Catalunya. L'any 2023 es van notificar un total de 6.555 inicis de tractament motivats per l'alcohol com a droga principal. Aquesta xifra representa el 44,3% dels 14.781 inicis de tractament per drogues reportats pels 61 CAS de Catalunya (Figura 7). El 72% (4.742 persones) dels inicis de tractament per l'alcohol corresponien a homes (a l'Annex 1 es mostra el nombre d'inicis de tractament motivats per l'alcohol segons regió sanitària i CAS). De les persones que

iniciaven tractament per alcohol, prèviament, el 35% n'havia fet algun per la mateixa substància i el 50% no havia fet cap tractament.

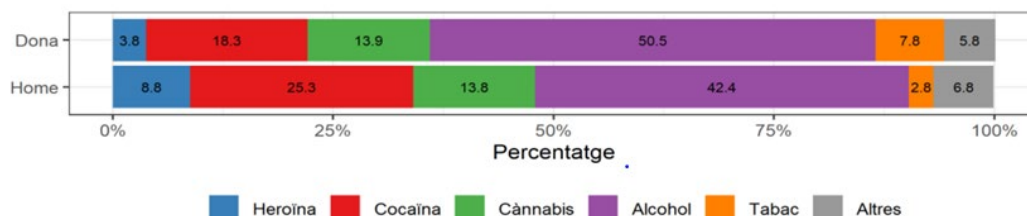
Figura 7. Inicis de tractament segons la droga principal que els motiva (n=14.781 casos analitzats)

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Informe sobre l'indicador d'Inicis de Tractament Ambulatori amb o Sense Substància.

Tot i que l'alcohol és la droga que genera més inicis de tractament en ambdós sexes, s'observen algunes diferències segons sexe. Més del 50% (1.813 casos) de les dones van iniciar tractament motivades per l'abús o dependència a l'alcohol. Entre els homes, un 42,4% (4.742 casos) van iniciar tractament per l'alcohol (figura 8).

Figura 8. Inicis de tractament segons la droga principal que els motiva i el sexe

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Informe sobre l'indicador d'Inicis de Tractament Ambulatori amb o Sense Substància.

L'alcohol és la substància per la qual demanen tractament les persones més grans, més del 70% tenen més de 40 anys. La mitjana d'edat de les persones ateses és de 48 anys, 47,4 anys en el cas dels homes i 48,3 anys en el cas de les dones. A la taula 15 es mostren els inicis de tractament per l'alcohol segons sexe i edat.

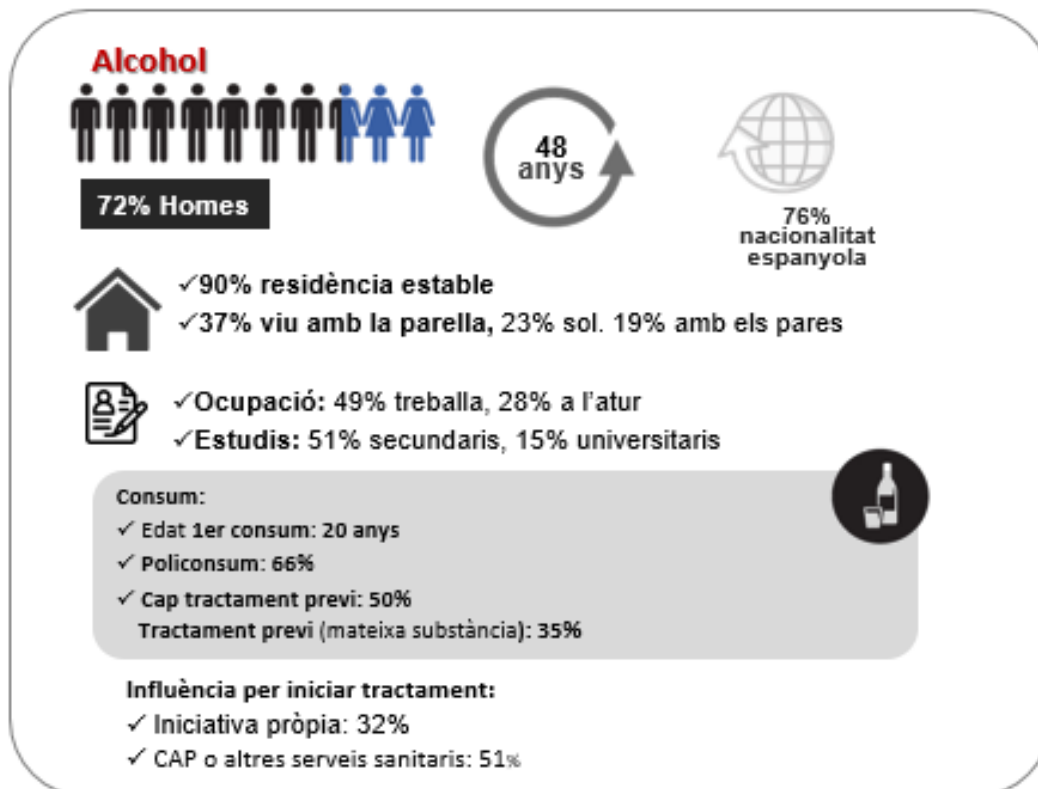
Taula 15. Inicis de tractament per alcohol segons el sexe i l'edat

Grups d'edat	Homes (n)	Homes (%)	Dones (n)	Dones (%)	Total (n)	Total (%)
Menys de 18 anys	6	0,1	4	0,2	10	0,2
De 18 a 25 anys	188	4,0	77	4,3	265	4,1
De 26 a 30 anys	285	6,0	94	5,2	379	5,8
De 31 a 40 anys	948	20,0	291	16,1	1.239	18,9
De 41 a 50 anys	1.459	30,8	595	32,9	2.054	31,4
De 51 a 60 anys	1.219	25,7	478	26,4	1697	25,9
De 61 a 70 anys	518	10,9	219	12,1	737	11,3
Més de 70 anys	114	2,4	51	2,8	165	2,5
Total	4.737	100,0	1.809	100,0	6.546	100

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Informe sobre l'indicador d'Inicis de Tractament Ambulatori amb o Sense Substància

Quant a la situació laboral de les persones que inicien tractament, s'observa que el 49% està treballant i el 28% es troba en situació d'atur, aquest darrer valor és quatre vegades superior al de la població catalana en conjunt. No s'observen grans diferències segons el sexe, un 27% dels homes i un 29% de les dones es troben en situació d'atur. A la figura 9 es presenta el perfil de les persones que inicien tractament per alcohol a la xarxa d'addiccions segons variables sociodemogràfiques i variables relacionades amb el tractament.

Figura 9. Perfil de les persones que inicien tractament per alcohol

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Informe sobre l'indicador d'Inicis de Tractament Ambulatori amb o Sense Substància

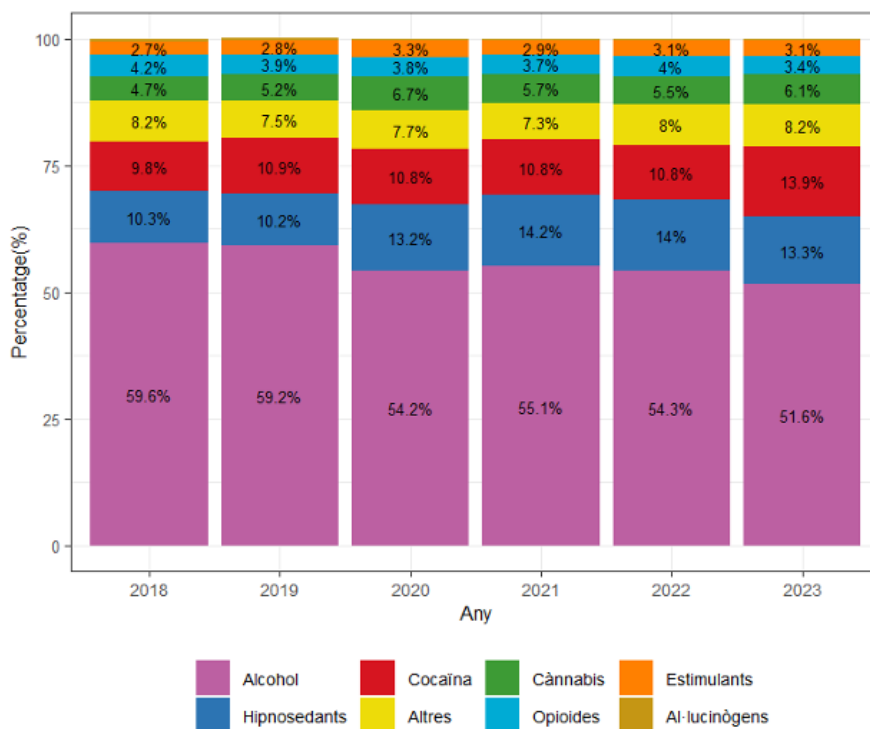
2.2. Urgències hospitalàries relacionades amb el consum de drogues

L'any 2023, en els centres hospitalaris que integren el Sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT) es van notificar un total de 3.245.890 episodis d'urgències hospitalàries per qualsevol causa en persones de 12 anys o més. Del total d'episodis atesos durant el 2023, un 0,74% (n=24.090) dels diagnòstics principals dels episodis estaven relacionats amb el consum de drogues i les conseqüències associades.

L'alcohol és la droga que genera el nombre més gran d'episodis d'urgències relacionades amb les drogues. Concretament, durant el 2023, es van atendre un total de 12.422 (9.968 episodis d'intoxicacions: 2.454 episodis d'altres urgències) episodis amb un diagnòstic principal relacionat amb l'alcohol. Aquesta xifra suposa que l'alcohol representa més del 50%

del total d'episodis d'urgències relacionades amb les drogues, concretament, un 51,6% l'any 2023 (figura 10).

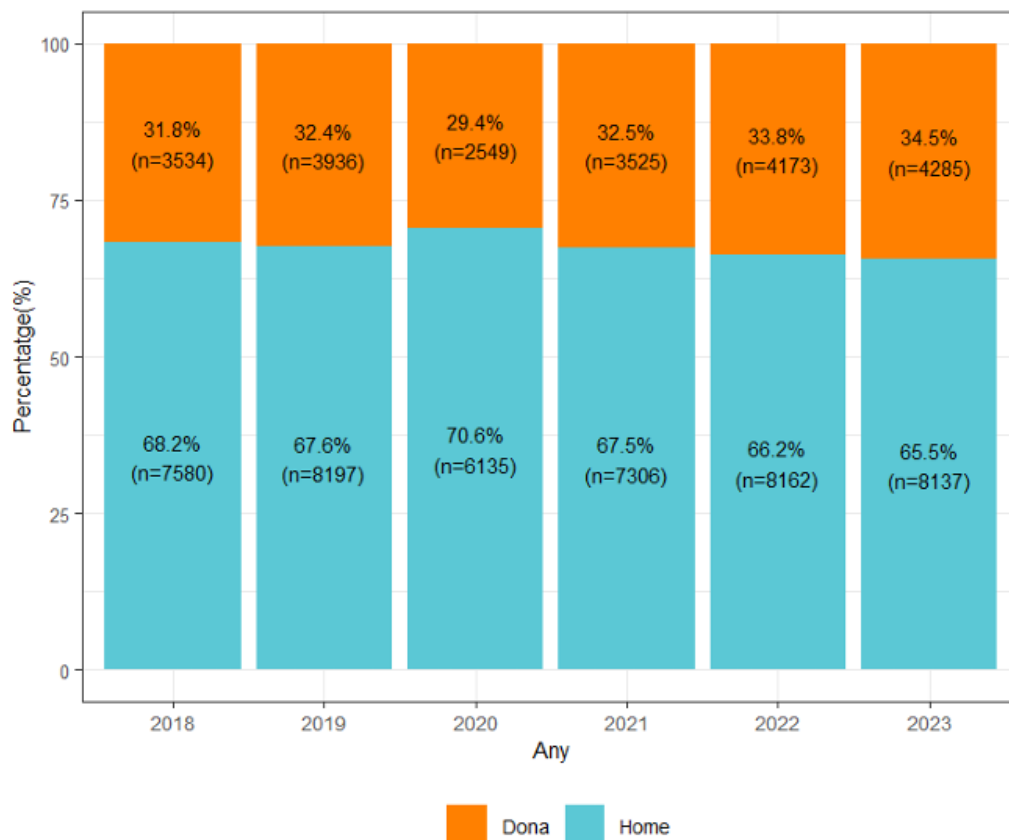
Figura 10. Tipus d'urgències hospitalàries amb diagnòstic principal relacionat amb drogues

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Viriques. Informe d'activitat assistencial Urgències relacionades amb el consum de drogues 2023

Quan s'analitzen les urgències hospitalàries en les quals el diagnòstic principal és l'alcohol en funció del sexe, s'observa que al llarg de tota la sèrie històrica, més del 65% de les persones ateses són homes. L'any 2023, el 35% (n=4.285) de les urgències amb un diagnòstic principal relacionat amb l'alcohol corresponien dones (figura 11). No obstant això, si només es posa el focus en les urgències ateses a menors d'edat (2023: 710 episodis), aquesta proporció es reverteix i majoritàriament corresponen a dones (56% dones; 44% homes). Per tant, entre el grup de persones més joves, les dones tenen una major presència en els recursos d'urgències per episodis relacionades amb el consum d'alcohol, però a mesura que augmenta l'edat, les urgències relacionades amb l'alcohol corresponen majoritàriament als homes. A més, les diferències segons sexe s'incrementen cada vegada més, en el grup de més grans de 60 anys, el 77% de les urgències per alcohol són d'homes (Taula 16).

Figura 11. Evolució anual 2018-2023 del percentatge d'urgències hospitalàries ateses en les quals el diagnòstic principal està relacionat amb l'alcohol en funció del sexe

Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Informe d'activitat assistencial Urgències relacionades amb el consum de drogues 2023

Taula 16: Urgències hospitalàries* ateses en les quals el diagnòstic principal està relacionat amb l'alcohol, en funció de l'edat i el sexe

	Homes n	Homes %	Dones n	Dones %	Total n	Total %
De 12 a 15 anys	83	1,0	159	3,7	242	1,9
De 16 a 17 anys	230	2,8	238	5,6	468	3,8
De 18 a 25 anys	1088	13,4	1030	24,0	2118	17,1
De 26 a 40 anys	1893	23,3	890	20,8	2783	22,4
De 41 a 60 anys	3528	43,4	1573	36,7	5101	41,1
Més de 60 anys	1286	15,8	391	9,1	1677	13,5

* Se n'han exclòs les urgències amb edat desconeguda

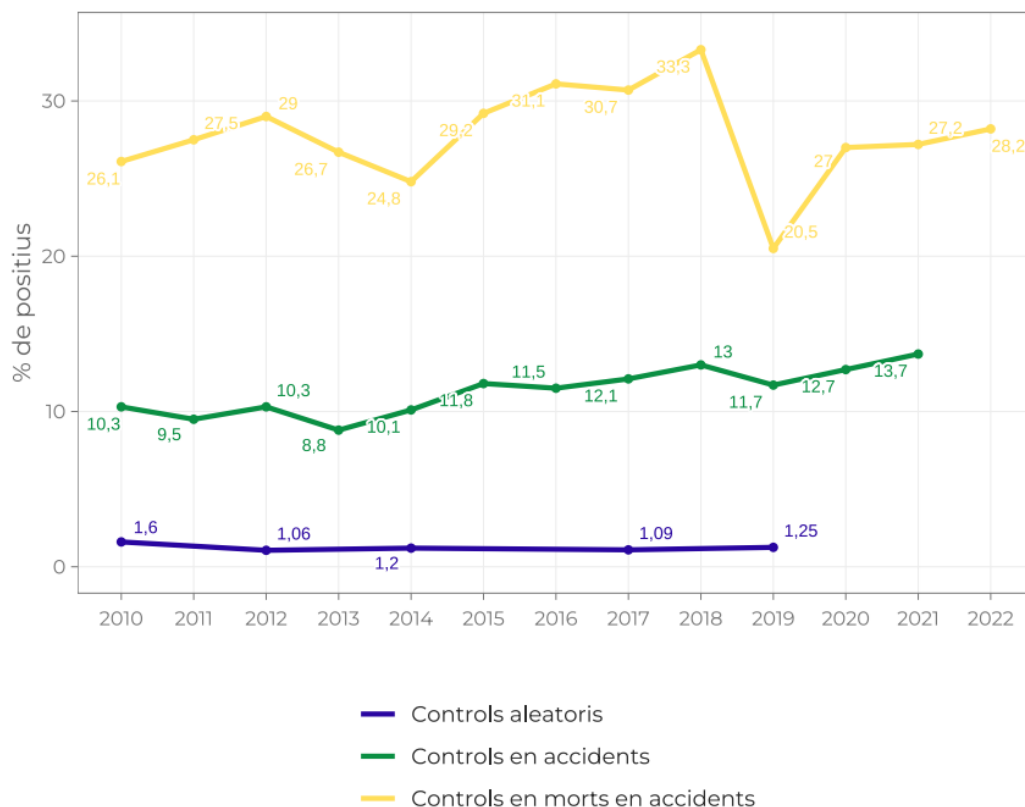
Font: Subdirecció General d'Addiccions, VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Informe d'activitat assistencial Urgències relacionades amb el consum de drogues 2023

2.3. Persones conductores mortes a les carreteres catalanes positives pel consum d'alcohol

El consum d'alcohol té un important impacte en la conducció de vehicles i provoca danys a terceres persones, a més dels danys al propi afectat.

Des del Servei Català de Trànsit es disposa de diferents indicadors per avaluar el consum d'alcohol entre els conductors de les vies catalanes i són recollits al anuari estadístic d'accidents de trànsit. Segons aquest mateix anuari, aproximadament poc més de l'1% dels conductors circula amb una taxa d'alcohol per sobre de la permesa. Entre els accidentats, el mateix percentatge se situa en gairebé el 14% (2021) i entre les persones conductores mortes l'any 2022 és del 28,2% (Figura 12).

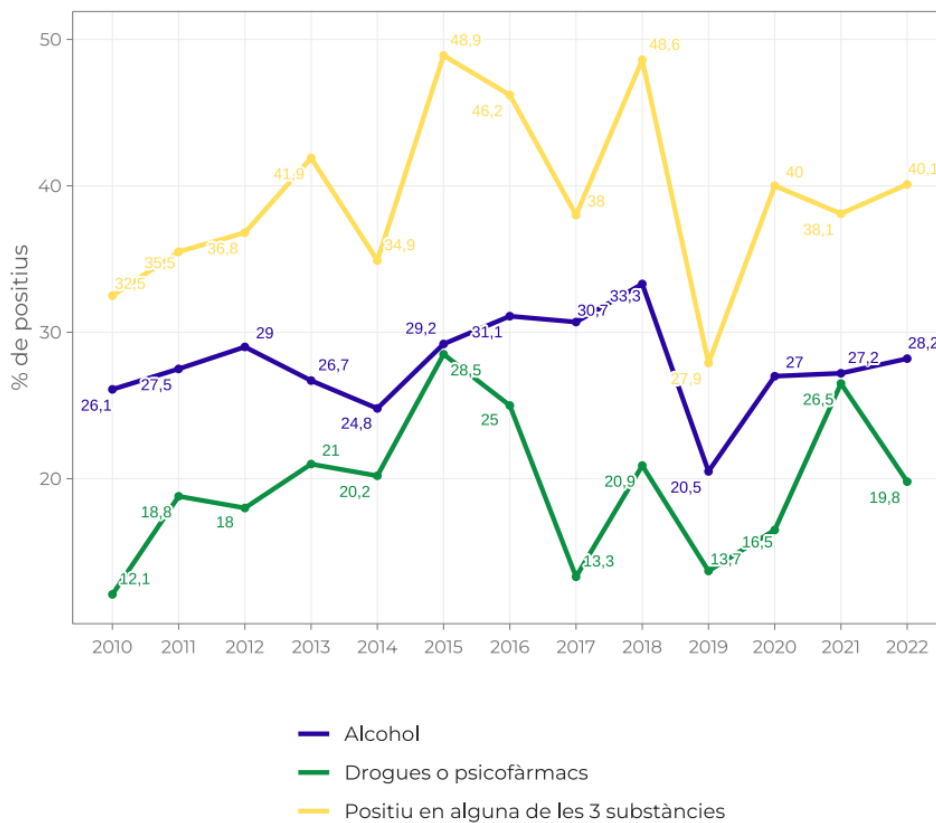
Figura 12. Evolució anual del percentatge de positius per alcohol en els controls de trànsit, Catalunya 2010-2022

Font: Servei Català de Trànsit. Anuari estadístic d'accidents de trànsit a Catalunya 2022. Barcelona: Servei Català de Trànsit, 2023. 110 p

Al 2022, quatre de cada deu conductors morts en accident de trànsit havia consumit una o diverses substàncies diferents (alcohol, drogues o psicofàrmacs). D'aquests, tres havien consumit alcohol (Figura 13).

Figura 13. Evolució anual del percentatge de conductors morts amb substàncies detectades, Catalunya 2010-2022

Font: Servei Català de Trànsit. Anuari estadístic d'accidents de trànsit a Catalunya 2022. Barcelona: Servei Català de Trànsit, 2023. 110 p

Conclusions

L'alcohol és una de les drogues més esteses i socialment acceptades, amb una elevada prevalença de consum en la societat catalana. Encara que el seu consum s'ha reduït entre la població estudiant en els darrers anys, encara un 52% dels estudiants de secundària d'entre 14 i 18 anys han consumit alcohol en el darrer més. Si bé entre la població general són els homes els que mostren majors prevalences de consum (68,5% entre els homes vs. 54,8% entre les dones), en el cas de la població estudiant són les noies les que mostren valors més alts (51,3% entre els nois vs. 54,1% entre les noies).

El consum d'alcohol episòdic intensiu (*binge drinking*) es troba especialment estès entre els joves. Un de cada quatre adolescents d'entre 14 i 18 anys afirma haver realitzat aquest tipus de consum en els darrers trenta dies, confirmant una tendència a la baixa que s'observa des del 2006, moment en què va arribar al 50%. Entre la població de 15 a 64 anys, un 9,6% reporta episodis de *binge drinking*, amb una major prevalença entre els joves adults (15 a 29 anys), on aquesta pràctica afecta el 19,7% dels homes i el 13,9% de les dones.

S'estima que el 4,5% (4,5% homes i 4,4% dones) de la població de 15 a 64 anys que ha consumit alcohol al darrer any presenta un consum de risc, mentre que el 0,3% (0,4% homes i 0,1% dones) mostra indicis de possible dependència de l'alcohol segons l'AUDIT¹. La prevalença del consum de risc entre la població de 15 a 29 anys s'eleva a 8,8% amb la major diferència segons sexe (6,2% homes i 11,7% dones).

Tot això, s'associa amb més comportaments de risc i experiències negatives com la violència, els episodis de penediment l'endemà i les relacions sexuals sense protecció, amb especial incidència en la joventut. El 33% dels estudiants que han experimentat una borratxera o *binge drinking* ha tingut relacions sexuals sense protecció, en contrast amb el 14% del total d'estudiants.

L'impacte en la salut i la demanda en l'assistència que genera el consum d'alcohol es reflecteix amb la seva gran presència en els indicadors analitzats i recursos assistencials per a l'abordatge de les addiccions; esta present en el 28% de les persones conductores mortes

¹ Prova d'identificació de trastorns per consum d'alcohol (Alcohol Use Disorders Identification Test)

(segons les dades del 2022), de més de la meitat de las urgències hospitalàries relacionades amb el consum de drogues (52%) i gairebé la meitat dels inicis de tractament als CAS (44%). Tant en les demandes d'inicis de tractament per alcohol com en les urgències hospitalàries s'observa que en la majoria de casos són homes, 72% en el cas dels inicis de tractament i 66% en el cas de les urgències, tot i que és remarcable que en el cas dels menors d'edat són les noies les que utilitzen en major mesura els serveis d'urgències per aquests motius. Malgrat els patrons de consum mencionats anteriorment, les grans diferències en els usos dels diferents elements del servei sanitari entre homes i dones porten a pensar que hi ha una major dificultat en el cas d'elles per accedir-hi. I és que l'accés al sistema sanitari es pot veure afectat per diversos factors sociodemogràfics com la classe social, l'estatus migratori, el lloc de residència i el gènere. Cal també continuar treballant en la detecció precoç des dels serveis sanitaris, principalment des de l'atenció primària per tal de garantir que les persones que ho necessitin arribin a tractament. Actualment, un 51% de les persones ateses venen derivades de serveis sanitaris,

Per finalitzar, es vol destacar que el consum d'alcohol suposa un gran problema de salut pública. La OMS ha identificat tres mesures costo per abordar-lo: la regulació del preu, de la publicitat i de la seva accessibilitat. No obstant això, tant a Catalunya com a la resta de l'estat espanyol, aquestes mesures tenen una aplicació insuficient. Tal com s'ha exposat en aquest monogràfic, pel que fa a l'accessibilitat, el 83% dels estudiants de 14 a 18 anys afirmen que els resulta o els resultaria molt fàcil adquirir alcohol, malgrat la prohibició actual de venda a menors. Pel que fa a la publicitat, el 58% de les persones de Catalunya consideren que s'hauria de prohibir la publicitat de begudes alcohòliques. Així mateix, cal seguir treballant per alfabetitzar a la ciutadania sobre els riscos associats al consum d'alcohol, ja que més de la meitat de la població en tenen una percepció baixa del seu perill.

Bibliografia

1. Què és l'alcohol?. Canal Salut. <https://canalsalut.gencat.cat/ca/salut-a-z/a/alcohol/que-es/>
2. World Health Organization. (2024). Global status report on alcohol and health and treatment of substance use disorders. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240096745>
3. Impacte del consum d'alcohol i altres drogues en l'embaràs. Drogues i addiccions comportamentals. Generalitat de Catalunya. Drogues i Addiccions Comportamentals. <https://drogues.gencat.cat/ca/ciutadania/embaras/>
4. Manthey, J., Hassan, S. A., Carr, S., Kilian, C., Kuitunen-Paul, S., & Rehm, J. (2021). What are the Economic Costs to Society Attributable to Alcohol Use? A Systematic Review and Modelling Study. *PharmacoEconomics*, 39(7), 809–822. **<https://doi.org/10.1007/s40273-021-01031-8>**
5. World Health Organization Europe. (2024). Alcohol, health and policy response in the European Union in 2019.
6. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. Informe Enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari a Espanya (ESTUDES) 2023. Madrid: Ministeri de Sanitat. Delegació del Govern per al Pla Nacional sobre Drogues; 2024. **https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/sistemaInformacion/pdf/ESTUDES_2023_Informe.pdf**
7. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. Enquesta sobre l'ús de drogues a la població general a Espanya (EDADES) 2022. Madrid: Ministeri de Sanitat. Delegació del Govern per al Pla Nacional sobre Drogues; 2023. **https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/sistemaInformacion/pdf/2022_Informe_EDADES.pdf**
8. Observatori Català d'Addiccions. Enquesta sobre l'ús de drogues a la població general a Espanya (EDADES) 2022. **<https://drogues.gencat.cat/ca/professionals/observatori/indicadors-epidemiologics/enquestes-poblacionals/>**
9. Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions. Estudi pilot ESTUDES 2023 12 i 13 anys. Enquesta pilot sobre l'ús de drogues i addiccions en estudiants a l'ensenyament secundari de 12 i 13 anys de 1er i 2n ESO a Espanya https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/publicaciones/catalogo/catalogoPNSD/publicaciones/pdf/2023_OEDA_InformePilotoESTUDES_1y2_ESO.pdf

Annex

Annex 1. Inicis de tractament motivats per l'alcohol durant l'any 2023 segons regió sanitària i Centres d'Atenció i Seguitment a les addiccions

CAS	Alcohol	Total
RS Penedès	293 (46,96%)	624 (100%)
Cas Alt Penedès	46 (42,99%)	107 (100%)
Cas d'Anoia (Igualada)	110 (41,98%)	262 (100%)
Cas Garraf	137 (53,73%)	255 (100%)
RS Alt Pirineu Aran	4 (23,53%)	17 (100%)
Cas Seu d'Urgell	4 (23,53%)	17 (100%)
RS Barcelona Ciutat	2013 (48,17%)	4179 (100%)
Cas CECAS	17 (68%)	25 (100%)
Cas Baluard	50 (25,13%)	199 (100%)
Cas Gràcia	157 (44,35%)	354 (100%)
Cas La Barceloneta	98 (49,49%)	198 (100%)
Cas La Vall d'Hebron	122 (48,41%)	252 (100%)
Cas Sants	135 (45%)	300 (100%)
Cas Sarrià - Sant Gervasi	74 (51,39%)	144 (100%)
Cas Fòrum Sant Martí	96 (49,23%)	195 (100%)
Cas Garbivent	315 (52,24%)	603 (100%)
Cas Horta-Guinardó	167 (48,13%)	347 (100%)
Cas Hospital Clínic	328 (56,85%)	577 (100%)
Cas Les Corts	53 (50%)	106 (100%)
Cas Lluís Companys	72 (34,45%)	209 (100%)
Cas Nou Barris	265 (52,06%)	509 (100%)
Cas Sant Pau	64 (39,75%)	161 (100%)
RS Camp de Tarragona	426 (39,05%)	1091 (100%)
Cas Reus	206 (42,56%)	484 (100%)
Cas Tarragona	220 (36,24%)	607 (100%)
RS Catalunya Central	346 (48,94%)	707 (100%)
Cas Berga	48 (52,17%)	92 (100%)
Cas Cado de Vic	145 (55,34%)	262 (100%)
Cas del Bages (Manresa)	152 (43,3%)	351 (100%)
Cas Solsona	1 (50%)	2 (100%)
RS Girona	733 (48,64%)	1507 (100%)
Cas Alt Empordà	111 (55,22%)	201 (100%)
Cas Alt Maresme	131 (41,19%)	318 (100%)
Cas Baix Empordà	117 (54,42%)	215 (100%)
Cas del Ripollès (Ripoll)	25 (40,98%)	61 (100%)
Cas Garrotxa (Olot)	73 (43,98%)	166 (100%)
Cas Girona	227 (50,78%)	447 (100%)

Cas Selva Marítima	49 (49,49%)	99 (100%)
RS Lleida	19 (43,18%)	44 (100%)
Cas Mollerussa	0 (0%)	1 (100%)
Cas Lleida	19 (44,19%)	43 (100%)
RS Metropolitana Nord	1670 (43,63%)	3828 (100%)
CAS Badia del Vallès	18 (58,06%)	31 (100%)
Cas Cerdanyola – Ripollet	81 (57,04%)	142 (100%)
Cas Delta	247 (51,03%)	484 (100%)
Cas Extracta - La Mina	24 (30%)	80 (100%)
Cas Granollers	191 (46,02%)	415 (100%)
Cas Mataró	196 (41%)	478 (100%)
Cas Mollet	183 (54,95%)	333 (100%)
Cas Ocata Masnou	58 (48,74%)	119 (100%)
Cas Rubí	111 (50,23%)	221 (100%)
Cas Sabadell	280 (48,7%)	575 (100%)
Cas Sant Cugat	66 (55,46%)	119 (100%)
CAS Santa Coloma de Gramenet	125 (50,81%)	246 (100%)
Cas Terrassa	90 (25,35%)	355 (100%)
Unitat Tabaquisme Mollet	0 (0%)	230 (100%)
RS Metropolitana Sud	843 (48,56%)	1736 (100%)
Cas Baix Llobregat Font Santa	185 (48,3%)	383 (100%)
Cas Baix Llobregat Nord (Martorell)	61 (53,51%)	114 (100%)
Cas Baix Llobregat Nord (Olesa)	50 (45,05%)	111 (100%)
Cas del Baix Llobregat Centre	105 (50,24%)	209 (100%)
Cas El Prat	90 (50,28%)	179 (100%)
Cas L'Hospitalet de Llobregat	161 (47,21%)	341 (100%)
Cas Sant Boi de Llobregat	191 (47,87%)	399 (100%)
RS Terres de l'Ebre	151 (43,27%)	349 (100%)
Cas Tortosa	151 (43,27%)	349 (100%)
Presons	57 (8,15%)	699 (100%)
Cas Brians II	21 (10,45%)	201 (100%)
Cas Brians I	13 (4,66%)	279 (100%)
Centre penitenciari Wad-Ras	0 (0%)	2 (100%)
Centre penitenciari Lledoners	23 (11,98%)	192 (100%)
Centre penitenciari Ponent	0 (0%)	25 (100%)

